

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

«Η ΒΟΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ:

ΜΑΤΣΙΚΟΥΡΛΗ ΓΕΡΑΚΙΝΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

ΕΦΡΑΙΜΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θέμα της πτυχιακής εργασίας αυτής είναι «Η βοοτροφία στο νομό Θεσσαλονίκης». Από τον τίτλο του θέματος γίνεται κατανοητό πως σκοπός είναι αρχικά να μελετήσουμε την βοοτροφία ως ζωοτεχνικό κλάδο και συνάμα την υπάρχουσα κατάσταση αυτής στο νομό Θεσσαλονίκης σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ελλάδα και όλο τον κόσμο. Όλα αυτά θα αναλυθούν στα παρακάτω κεφάλαια.

Θέλω να ευχαριστήσω τον κύριο Εφραιμίδη Κωσταντίνο γεωπόνο ζωοτέχνη που δέχτηκε να μου αναθέσει το θέμα αυτό και για την βοήθεια του στην τελειοποίηση της εργασίας, τον κύριο Πάπα Βασίλειο κτηνίατρο του αγροτικού κτηνιατρείου Νέας Απολλωνίας και τους κτηνοτρόφους που δέχθηκαν να συνεργαστούν για την υλοποίηση της εργασίας αυτής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος.....	2
Πίνακας περιεχομένων.....	3
Εισαγωγή.....	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Η ΚΡΕΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	6
1.1. Η βοοτροφία στον κόσμο.....	6
1.2. Η βοοτροφία στην Ε.Ε.....	7
1.3. Η βοοτροφία στην Ελλάδα.....	8
1.4. Γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία.....	11
1.5. Διάρθρωση της γαλακτοπαραγωγού βοοτροφίας.....	11
1.6. Θεσμικό πλαίσιο υποστήριξης της γαλακτοπαραγωγικής αγελαδοτροφίας.....	13
1.7. Αναπτυξιακός νόμος και αναπτυξιακά προγράμματα.....	17
1.8. Η αγορά του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.....	18
1.9. Ο ρόλος του Ελληνικού Οργανισμού Γάλακτος (ΕΛ.Ο.Γ).....	19
1.10. Πως λειτουργεί το σύστημα της ποσόστωσης.....	21
1.11. Η ποσόστωση στην Ελλάδα.....	22
1.12. Προβλήματα στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.....	24
1.13. Διάρθρωση της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας.....	26
1.14. Θεσμικό πλαίσιο και ενισχύσεις του βόειου κρέατος.....	30
1.15. Αναπτυξιακά προγράμματα.....	31
1.16. Η αγορά βόειου κρέατος.....	32
1.17. Προβλήματα στον τομέα της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας.....	33
1.18. Προοπτικές της Ελληνικής βοοτροφίας.....	34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Ο ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΒΟΟΤΡΟΦΙΑ.....	36
2.1. Πληθυσμιακά και ιστορικά στοιχεία του νομού Θεσσαλονίκης.....	36
2.2. Η γλωρίδα της περιοχής.....	37
2.3. Η βοοτροφία στο νομό Θεσσαλονίκης.....	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΤΥΠΟ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΑΝΗΚΟΥΝ.....	42
3.1. Γαλακτοπαραγωγικός τύπος.....	42
3.2. Κρεοπαραγωγικός τύπος.....	42
3.3. Τύπος μικτών ή συνδυασμένων αποδόσεων.....	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. ΤΥΠΟΙ ΕΚΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΑΒΛΙΣΜΟΥ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	45
4.1.1. Εκτροφές ορεινών περιοχών.....	45
4.1.2. Εκτροφές ημιορεινών και λοφοειδών περιοχών.....	45
4.1.3. Εκτροφές πεδινών περιοχών.....	46
4.2. Μέθοδοι σταβλισμού των αγελάδων.....	47
4.2.1. Περιορισμένος σταβλισμός.....	48
4.2.2. Ελεύθερος σταβλισμός.....	49
4.2.3. Ημιελεύθερος σταβλισμός.....	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	51
5.1. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΔΡΑΚΟΣ Χ. ΔΡΑΚΟΣ Κ. Ο.Ε.....	51
5.2. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ ΣΩΚΡΑΤΗ.....	57
5.3. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΓΕΡΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.....	61
5.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.....	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	66

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Βοοτροφία είναι ο κλάδος της κτηνοτροφίας ο οποίος έχει ως αντικείμενο την εκτροφή βοοειδών. Η έντονη ελλειμματικότητα που παρουσιάζει η χώρα μας σε προϊόντα του κλάδου της βοοτροφίας και τα τεράστια ποσά που ξοδεύουμε για την εισαγωγή τους, προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία.

Η Κεντρική Μακεδονία είναι το κύριο κέντρο παραγωγής βοοτροφίας της χώρας, ενώ σχετικά μεγάλο ποσοστό καταλαμβάνουν και τα άλλα ζωικά προϊόντα. Στον κάμπο της Θεσσαλονίκης είναι ανεπτυγμένη η γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία, η αιγοπροβατοτροφία και σε ορισμένα διαμερίσματα η πτηνοτροφία.

Λόγω του θέματος προς μελέτη θα επικεντρωθούμε στην εκτροφή των βοοειδών και των παραγώγων τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΓΑΛΑΚΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ Η ΚΡΕΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1. Η βοοτροφία στον κόσμο

Ο κλάδος της βοοτροφίας παράγει, κατά βάση, κρέας και γάλα, ενώ ήσσονος σημασίας προϊόντα θεωρούνται το δέρμα, η κόπρος κ.λ.π. Τα διατηρούμενα στον κόσμο βοοειδή (αγελάδες, ταύροι, δαμάλεις, μόσχοι, μοσχίδες), διαφοροποιούνται, σύμφωνα με τις παραγωγικές τους ιδιότητες, σε κατεύθυνση γαλακτοπαραγωγική ή κρεοπαραγωγική ή μικτή (για κρέας και γάλα). Ο πληθυσμός των βοοειδών κατά περιοχές του κόσμου, σύμφωνα με τα στοιχεία του FAO, φαίνεται στον Πίνακα 1.

Η παγκόσμια παραγωγή γάλακτος, για το 2006 και σύμφωνα με τα στοιχεία του FAO, εκτιμάται σε 657 εκατομμύρια τόνους, αυξημένη κατά 2,2% έναντι της παραγωγής του 2005. Οι αναπτυσσόμενες χώρες, με επικεφαλής την Κίνα, Ινδία, Πακιστάν και χώρες της Νότιας Αμερικής, παρουσιάζουν ρυθμούς αύξησης παραγωγής 4%. Αντίθετα, οι ανεπτυγμένες χώρες παρουσιάζουν μηδενικούς ρυθμούς αύξησής της και σε ορισμένες χώρες, όπως η Αυστραλία και η ΕΕ, έχουν αρνητικούς ρυθμούς. Οι ανεπτυγμένες χώρες εξακολουθούν να χάνουν μερίδιο στην παγκόσμια παραγωγή.

Οι χώρες με τη σημαντικότερη παραγωγή βόειου κρέατος είναι η Β. Αμερική, η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία, η Αργεντινή και η Αυστραλία. Η παραγωγή βόειου κρέατος στη Ν. Ζηλανδία προβλέπεται να αυξηθεί με στόχο τη συνέχιση των εξαγωγών της τόσο στις αγορές της Ασίας, όσο και σε εκείνες των ΗΠΑ και του Καναδά. Η ξηρασία στην Αυστραλία μείωσε την παραγωγή δημητριακών και σανών, με αποτέλεσμα να υπάρξουν προβλήματα στον παραγόμενο όγκο ζωοτροφών.

Η ΕΕ εξελίχθηκε σε εισαγωγέα βόειου κρέατος από το 2003, αφού υπέστη τη δυσμενή επίδραση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας (BSE) και μείωσε την παραγωγή της. Η συνολική παραγωγή βόειου κρέατος στην ΕΕ συνεχίζει να μειώνεται (παραγωγή 8,0 εκατομμυρίων τόνων το 2006), παρά

το γεγονός ότι η είσοδος νέων Κρατών-Μελών προσέθεσε σημαντικό αριθμό ζώων στα βοοειδή της ΕΕ. Η Κίνα αναμένεται να είναι επικεφαλής των χωρών-εισαγωγέων βόειου κρέατος διεθνώς. Η παγκόσμια κατά κεφαλή κατανάλωση βόειου κρέατος, επίσης, προβλέπεται ότι θα αυξάνεται, όσον η ζήτηση γενικότερα των κρεάτων, σε συσχετισμό και με τη βελτίωση των εισοδημάτων, αυξάνει.

Πίνακας 1. Πληθυσμός (χιλιάδες κεφαλιών) των βοοειδών σε διάφορες περιοχές του κόσμου.

Περιοχή	Έτος		
	1998	2002	2004
Ασία(πλην μέσης Ανατολής)	415.255	411.936	417.047
Κεντρική Αφρική και Καραϊβική	51.560	51.942	51.889
Ευρώπη	155.757	140.683	134.623
Μέση Ανατολή και Β. Αφρική	31.379	31.872	31.854
Βόρειος Αμερική	113.105	110.485	109.543
Νότιος Αμερική	292.161	345.068	326.569
Αφρική	202.517	217.727	220.524
Ωκεανία	36.490	38.256	36.701
Κόσμος	1.307.846	1.328.284	1.339.296
Ε.Ε			88.700
Ελλάδα			731

Πηγή:http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_kat_astasi_prooptikes.pdf

1.2. Η βοοτροφία στην ΕΕ

Κατ' αρχήν, ο κλάδος της βοοτροφίας στην ΕΕ-25 εκτρέφει 88.700 χιλιάδες βοοειδή (2005) και αντιπροσωπεύει το 6,6% περίπου του παγκόσμιου αριθμού κεφαλών βοοειδών. Ο αριθμός αυτός κατανέμεται κυρίως στη Γαλλία, που εκτρέφει το 22% το βοοειδών της ΕΕ-25, ακολουθούμενη από τη Γερμανία (15%) και το Ηνωμένο Βασίλειο (12%). Η Ελλάδα, με 731 χιλιάδες βοοειδή καλύπτει το 0,82% των βοοειδών της ΕΕ-25.

Σε ότι αφορά στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος, η ΕΕ-25 παράγει ετησίως περί τους 141.000 χιλιάδες τόνους, οι οποίοι κατανέμονται κυρίως στη Γερμανία που παράγει το 19,9% του συνόλου και ακολουθούν η Γαλλία (17,2%), το Ηνωμένο Βασίλειο (10,3%), η Ιταλία (7,6%), οι Κάτω Χώρες (7,7%) και η Ισπανία (4,5%). Η Ελλάδα, με παραγωγή 780 χιλιάδες τόνους ετησίως, αντιπροσωπεύει το 0,55% του αγελαδινού γάλακτος της ΕΕ-25.

Η παραγωγή βόειου κρέατος στην ΕΕ-25 είναι 8 εκατομμ. τόνους (14% της παγκόσμιας παραγωγής) ετησίως (2006), ποσότητα που είναι και η μεγαλύτερη ανάμεσα στα διάφορα είδη κρέατος. Οι κυριότερες χώρες παραγωγής βόειου κρέατος της ΕΕ-25, είναι η Γαλλία με συμμετοχή 19,8% στη συνολική παραγωγή, η Γερμανία (15,8%), η Ιταλία (14,4%), το Ηνωμένο Βασίλειο (9,1%) και η Ισπανία (8,9%). Η Ελλάδα, με παραγωγή 61,7 χιλιάδες τόνους ετησίως, αντιπροσωπεύει το 0,79% του βόειου κρέατος της ΕΕ-25.

Σύμφωνα και με τα προαναφερόμενα στοιχεία, καθίσταται προφανές ότι η συμβολή της Χώρας μας στον κλάδο της βοοτροφίας της ΕΕ-25 είναι μικρή και το ενδιαφέρον για τη βοοτροφία, είτε για την παραγωγή αγελαδινού γάλακτος, είτε για την παραγωγή βόειου - μοσχαρίσιου κρέατος, περιορίζεται στην ελληνική αγορά. Παρά ταύτα, ο κλάδος της βοοτροφίας παραμένει δεύτερος σε συμμετοχή στην Ακαθάριστη Αξία της κτηνοτροφικής παραγωγής στη Χώρα, με ποσοστό 19,2% μετά την αιγο-προβατοτροφία (58,7%).

1.3. Η βοοτροφία στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία (2006), στην Ελλάδα εκτρέφονται 684.100 βοοειδή, εκ των οποίων 168.000 περίπου είναι ζώα γαλακτοπαραγωγής (αγελάδες, μοσχίδες). Ο συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων και ζώων, για τα έτη 2004, 2005 και 2006 στις Περιφέρειες της Χώρας και ο αριθμός των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων με περισσότερα από 20 ζώα, καταχωρούνται στους Πίνακες 2 και 3. Από τα στοιχεία των πινάκων αυτών προκύπτει ότι: (i) η μεγάλη συγκέντρωση των βοοειδών εστιάζεται στη Μακεδονία - Θράκη (53,3% του συνόλου).

Ακολουθούν: Θεσσαλία (15,4%), Δυτική Ελλάδα (9,1%) και Ήπειρος (8,7%), **(ii)** εμφανίζονται τάσεις μείωσης του αριθμού των εκμεταλλεύσεων, σε επίπεδο Χώρας (-6,9%) και, αντίστοιχα, σημαντική αύξηση του αριθμού των εκτρεφόμενων βοοειδών (+10,4%). Οι διαφοροποιήσεις αυτές μεταβάλλουν τον μέσο αριθμό διατηρούμενων βοοειδών ανά εκμετάλλευση από 26,5 (2004) σε 29,1 (2006), **(iii)** ποσοστό 84% του αριθμού των βοοειδών εκτρέφεται σε μονάδες που εκτρέφουν περισσότερα από 20 ζώα, ενώ, το 35,7% εξ αυτών, εκτρέφεται σε μονάδες που διατηρούν πάνω από 100 ζώα/εκμετάλλευση (συνολικά 1.350 εκμεταλλεύσεις βοοειδών, με αγελάδες γαλακτοπαραγωγής ή θηλάζουσες αγελάδες ή παχυνόμενα βοοειδή).

Πίνακας 2. Αριθμός βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων και ζώων στην Ελλάδα

	2004	2004	2005	2005	2006	2006
Περιφέρειες	Εκ/μεύσεις	Αρ. κεφαλιών	Εκ/μεύσεις	Αρ. κεφαλιών	Εκ/μεύσεις	Αρ. κεφαλιών
Σύνολο Χώρας	25.015	662.479	23.294	731.101	23.504	684.019
Αν. Μακεδονία και Θράκη	5.540	101.318	4.662	109.640	5.503	109.700
Κεντ. Μακεδονία	5.861	211.772	4.440	217.523	5.048	205.422
Δυτ. Μακεδονία	2.628	55.998	2.348	62.786	2.320	50.448
Θεσσαλία	2.212	99.366	2.128	112.738	2.105	107.919
Ήπειρος	1.318	54.831	1.602	63.776	1.337	61.232
Ιόνια Νησιά	490	6.330	492	5.703	476	6.166
Δυτική Ελλάδα	1.720	53.484	2.198	66.709	1.806	58.690
Στερεά Ελλάδα	670	21.692	637	21.005	695	23.611
Πελοπόννησος	1.021	14.913	1.301	21.558	1.090	16.765
Αττική	117	5.369	103	10.332	111	5.055
Βόρειο Αιγαίο	985	11.315	848	9.738	976	12.039
Νότιο Αιγαίο	2.225	23.621	2.007	24.908	2.209	24.286
Κρήτη	228	2.470	531	4.697	278	2.684

Πηγή: http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_kat_astasi_prooptikes.pdf

Πίνακας 3. Αριθμός βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων με αριθμό ζώων μεγαλύτερο των 20

Περιφέρεια	20-29		30-49		50-99		100-199		200-299		300-499		500 και άνω	
	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα	Εκμ/σεις	Ζώα
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	365	8.809	345	13.485	335	21.509	154	20.812	20	4.935	12	4792	3	2041
Κεντρική Μακεδονία	590	14.843	666	25.527	836	67.250	345	49.341	64	14768	36	13.992	8	4.710
Δυτική Μακεδονία	301	6.580	188	7.896	175	13.715	80	11.894	6	1.371	-	-	-	-
Θεσσαλία	150	4.247	232	10.429	370	27.975	224	31.006	48	11.199	15	5.448	4	2.493
Ήπειρος	90	2.340	176	7.132	272	20.510	110	16.063	20	4.589	-	-	-	-
Ιόνια Νησιά	40	836	24	826	15	1.120	9	1.045	-	-	-	-	-	-
Δυτική Ελλάδα	156	4.316	210	8.013	240	17.883	88	11.950	4	950	5	2.327	4	1.526
Στερεά Ελλάδα	57	1.400	65	2.429	80	5.651	46	5.693	5	1.640	5	1.855	1	625
Πελοπόννησος	60	1.623	72	2.679	45	3.285	14	1.926	1	229	1	402	-	-
Αττική	8	207	10	359	5	317	6	690	2	439	2	659	2	2.150
Βόρειο Αιγαίο	90	2.166	60	2.227	24	1.446	-	-	-	-	-	-	-	-
Νότιο Αιγαίο	158	4.108	100	3.880	45	3.210	2	255	1	208	-	-	-	-
Κρήτη	10	280	14	472	4	280	3	248	-	-	-	-	-	-
Σύνολο Χώρας	2.075	51.755	2.162	85.354	2.446	184.151	1.081	150.996	171	40.328	76	29.475	22	13.491

Πηγή: http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_katastasi_prooptikes.pdf

Ο κλάδος της βοοτροφίας, παρά τη σημαντική αύξηση της κατανάλωσης κρέατος και γάλακτος, ακολούθησε στη χώρα μας την τελευταία εικοσαετία φθίνουσα πορεία. Από το 1981 έως το 1991, ο βόειος πληθυσμός μειώθηκε κατά 25% (από 824.000 σε 631.000 κεφαλές).

Ο αριθμός των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων την ίδια περίοδο παρουσίασε μείωση της τάξεως του 60%. Η μείωση αυτή προήλθε από τις εκμεταλλεύσεις με λίγα ζώα (<10) ενώ αντίθετα αυξήθηκαν οι εκμεταλλεύσεις με περισσότερα ζώα (>20). Έτσι ο μέσος όρος των ζώων ανά εκμετάλλευση αυξήθηκε από 6 ζώα το 1981 σε 10,8 ζώα το 1991 και 18,9 ζώα το 1998.

Η μείωση του αριθμού των εκτρεφόμενων βοοειδών σε επίπεδο χώρας τη δεκαετία του 1990 ήταν μικρή, της τάξεως του 4%, ενώ στην Ήπειρο παρατηρείται μικρή αύξηση.

Ο μέσος αριθμός των 19 ζώων περίπου ανά εκμετάλλευση είναι πολύ μικρός, συγκριτικά με τον μ.ο. της Ε.Ε. που ο αριθμός αυτός φθάνει τα 32 ζώα.

Υπάρχει περιορισμός στην αύξηση του ζωικού κεφαλαίου γαλακτοπαραγωγών αγελάδων και παραγωγής αγελαδινού γάλακτος (ποσόστωση). Η ποσόστωση η οποία έχει ορισθεί από την Ε.Ε. ανέρχεται σε 695.985 τόνους/έτος παραγόμενο αγελαδινό γάλα, με εγγυημένη ποσότητα ανά αγελάδα 2.591 kg/έτος. Τόσο η εγγυημένη μέγιστη ποσότητα αγελαδινού γάλακτος όσο και η αντίστοιχη ανά αγελάδα, είναι η μικρότερη στην Ε.Ε. Έτσι η χώρα μας βρίσκεται σε σχετικά δυσμενή θέση από πλευράς ποσόστωσης αγελαδινού γάλακτος, έναντι των εταίρων μας στην Ε.Ε. και αποτελεί εμπόδιο για την ένταξη νέων αγροτών στον παραγωγικό αυτό κλάδο της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας.

Η μέση απόδοση των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής σε γάλα στη χώρα μας είναι 4.098 kg ανά γαλακτική περίοδο (στοιχεία 1997) η οποία υπολείπεται σημαντικά των αποδόσεων σε άλλες χώρες που ασφαλώς χαρακτηρίζονται και ζωοτεχνικά ανεπτυγμένες, π.χ. στη Δανία 6.400 kg, στην Ολλανδία 5.800 kg κ.ο.κ.

Η μέση απόδοση σε γάλα στην περιοχή εκτιμάται σε 3.914 kg (Μ.Ο. των ετών 1994-1998).

1.4. Γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία

1.5. Διάρθρωση της γαλακτοπαραγωγού βοοτροφίας

Η γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία περιλαμβάνει 8.500 περίπου εκμεταλλεύσεις, στις οποίες εκτρέφονται 149.000 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, το πλείστον των οποίων ανήκει στην φυλή Holstein. Οι τάσεις εντατικοποίησης της παραγωγής, σε συνδυασμό με τις προβλεπόμενες ενισχύσεις από αναπτυξιακά προγράμματα (εθνικά και κοινοτικά), υπήρξαν αιτίες δημιουργίας μεγάλων σύγχρονων μονάδων αγελάδων γαλακτοπαραγωγής, που αναπτύχθηκαν κυρίως σε πεδινές περιοχές και γύρω από αστικά κέντρα. Το μέσο μέγεθος γαλακτοπαραγωγού εκμετάλλευσης αγελάδων είναι 13,7, ενώ οι εκμεταλλεύσεις με κάτω από 10 αγελάδες μειώνονται συνεχώς. Η χωροταξική κατανομή των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής φαίνεται στον Πίνακα 4.

Από πλευράς χωροταξικής κατανομής του αριθμού των εκμεταλλεύσεων, σε επίπεδο Νομού, μεγάλο ποσοστό βρίσκεται στους νομούς Κυκλάδων, Φλώρινας, Πέλλας, Θεσσαλονίκης και Κιλκίς. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δείκτες νομών της Χώρας που έχουν εκμεταλλεύσεις με υψηλό μέσο όρο διατηρούμενων θηλυκών ζώων (άνω των 12 μηνών) ανά μονάδα: Σέρρες 128 ζώα, Αργολίδα 88, Δυτική Αττική 82, Πειραιάς 48, Γρεβενά 47, Λάρισα 42 και Θεσσαλονίκη 39.

Το παραγωγικό σύστημα αγελάδων γαλακτοπαραγωγής στην Ελλάδα, χαρακτηρίζεται ως «εντατικό – ημιεντατικό», με την έννοια ότι η μέση απόδοση ανά αγελάδα, σε εθνικό επίπεδο, είναι περίπου 5.000 λίτρα/έτος (ημιεντατικό), αλλά στις ελεγχόμενες, από προγράμματα του ΥΠΑΑΤ μονάδες ο αντίστοιχος δείκτης είναι 6.200 λίτρα/έτος.

Από πλευράς εισροών και, βασικά, ζωοτροφών, οι χονδροειδείς είναι το ενσίρωμα καλαμποκιού (σπανιότερα ενσιρώματα άλλων φυτών, όπως π.χ. μηδικής), οι σανοί (συνήθως διάφορες ποιότητες μηδικής) και τα άχυρα και οι συμπυκνωμένες (μίγματα γαλακτοπαραγωγής) που στηρίζονται σε δημητριακούς καρπούς (καλαμπόκι, σιτάρι, κριθάρι) υποπροϊόντα βιομηχανιών (πίτυρα, βαμβακόπιτες, σογιάλευρα, μελασσομένη πούλπα σακχαροτεύλων) και σκευάσματα αλάτων, ιχνοστοιχείων και βιταμινών.

Οι μονάδες γαλακτοπαραγωγής συνήθως δεν διαθέτουν την απαραίτητη καλλιεργήσιμη έκταση για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών (σύμφωνα με παλαιότερες αποφάσεις της ΕΕ, απαιτούνται 4 στρέμματα καλλιεργήσιμης αρδευόμενης γης για κάλυψη αναγκών μιας αγελάδας γαλακτοπαραγωγής), ενώ ελάχιστοι κτηνοτρόφοι διαθέτουν βοσκήσιμες εκτάσεις για συμπληρωματική διατροφή και κίνηση των ζώων. Η αυτάρκεια των αγελαδοτροφικών μονάδων γαλακτοπαραγωγής σε χονδροειδείς ζωοτροφές, ποικίλει από μηδέν έως 50% (έρευνα Σχολής Γεωπονίας Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

Στις τελευταίες δεκαετίες, ο πληθυσμός των βοοειδών και ειδικότερα των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής, έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές, λόγω της εισαγωγής από το εξωτερικό βελτιωμένων καθαρόαιμων ζώων, αλλά η σημαντικότερη αλλαγή της γενετικής σύνθεσης του αρχικού υλικού και της βελτίωσης των αποδόσεων προήλθε από την εφαρμογή τεχνητής σπερματέγχυσης με εισαγόμενο σπέρμα βελτιωμένων ταύρων καθαρόαιμων

φυλών, σε συνδυασμό με τις σταδιακές επιλογές των καλύτερα προσαρμοσμένων ατόμων.

Πίνακας 4. Χωροταξική Κατανομή των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής στην Ελλάδα

Περιφέρειες	Εκμ/σεις	Αγελάδες ηλικίας >2 ετών	Κατανομή %	Κατανομή %	Μέσο μέγεθος αρ. ζώων
			Εκμ/σεις	Αγελάδες	
Σύνολο Χώρας	8.467	148.561	100,0	100,0	17,5
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	1.841	23.648	21,7	15,9	12,8
Κ. Μακεδονία	2.696	71.437	31,8	48,2	26,5
Δ. Μακεδονία	1.635	16.525	19,3	11,1	10,1
Θεσσαλία	524	12.499	6,2	8,4	23,9
Ήπειρος	410	8.318	4,8	5,6	20,3
Ιόνια νησιά	0	0		-	-
Δυτική Ελλάδα	274	5.640	3,2	3,8	20,6
Στερεά Ελλάδα	126	966	1,5	0,6	7,7
Πελοπόννησος	6	835	0,1	0,6	139,2
Αττική	66	2.031	0,8	1,4	30,8
Βόρειο Αιγαίο	56	169	0,7	0,1	3,0
Νότιο Αιγαίο	831	6.433	9,9	4,3	7,8
Κρήτη	3	51	0,0	0,0	17,0

Πηγή: http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_katastasi_prooptikes.pdf

1.6. Θεσμικό πλαίσιο υποστήριξης της γαλακτοπαραγωγικής αγελαδοτροφίας

Με βάση τον Καν. (ΕΚ) 1255/1999 «περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων», για να σταθεροποιηθούν οι αγορές και τα εισοδήματα, είναι αναγκαίο οι οργανισμοί παρέμβασης, να μπορούν να λαμβάνουν μέτρα στηριζόμενα σε ένα ενιαίο σύστημα τιμών, προβαίνοντας στην αγορά βουτύρου και αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη και στη χορήγηση ενισχύσεων για την

ιδιωτική αποθεματοποίηση των προϊόντων αυτών. Όμως, για να ενθαρρυνθεί η κατανάλωση γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων στην Κοινότητα και για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων αυτών στις διεθνείς αγορές, το επίπεδο της στήριξης της αγοράς πρέπει να μειωθεί, ιδίως μέσω της βαθμιαίας μείωσης των ενδεικτικών τιμών και των τιμών παρέμβασης για το βούτυρο και το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη (αρχής γενομένης από την 1 η Ιουλίου 2005).

Το παραπάνω σκεπτικό του Συμβουλίου της ΕΕ, προσδιορίζει τις δύο διαφορετικές τάσεις για το γάλα (και γενικότερα για τα αγροτικά προϊόντα στο χώρο της ΕΕ-25): η προσπάθεια «προστασίας» στην εσωτερική αγορά και οι ασκούμενες πιέσεις από τον ΠΟΕ (πλαίσιο πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης) για «σταδιακή μείωση των παρεμβάσεων». Σήμερα, η πολιτική της ΕΕ για το γάλα και τα γαλακτοκομικά, δρα στα ακόλουθα επίπεδα: Στήριξη εσωτερικής αγοράς: Οι τιμές παρέμβασης του βουτύρου και του αποκορυφωμένου γάλακτος σε σκόνη, μειώνονται κατά 15%, σε τρία στάδια από την περίοδο εμπορίας 2005/2006 και διατηρείται το καθεστώς των παρεμβάσεων ως το μέσο που συμβάλει στη σταθεροποίηση των τιμών αγοράς και, επομένως, στη διασφάλιση του εισοδήματος των κτηνοτρόφων. Ειδικότερα, (i) το καθεστώς παρέμβασης εφαρμόζεται κατά τρόπο που διατηρείται η ανταγωνιστική θέση του βουτύρου στην αγορά, η αρχική του ποιότητα και η διασφάλιση της αποθεματοποίησης κατά τον ορθολογικότερο τρόπο, (ii) για το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη, η αγορά πραγματοποιείται στην τιμή παρέμβασης από τον οργανισμό παρέμβασης, που ορίζεται από κάθε κράτος μέλος, (Mi) η ενίσχυση που προορίζεται για την ιδιωτική αποθεματοποίηση ορισμένων γαλακτοκομικών προϊόντων, δύναται να αποφασισθεί εάν η εξέλιξη των τιμών και των αποθεμάτων εμφανίσει σοβαρή ανισορροπία της αγοράς, που ενδέχεται να μειωθεί από εποχιακή αποθεματοποίηση. Τα σχετικά προϊόντα της ΚΟΑ είναι το βούτυρο, η κρέμα, το αποκορυφωμένο γάλα σε σκόνη και ορισμένα τυριά. Το καθεστώς των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων: Από το 1984, το αναφερόμενο καθεστώς συμβάλει στη ρύθμιση της παραγωγής στον τομέα του γάλακτος, σε όλες τις περιφέρειες της ΕΕ. Το καθεστώς των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων αναθεωρημένων ανά τακτά χρονικά

διαστήματα, βάσει έκθεσης της Επιτροπής, όπου εξετάζεται πλέον η δυνατότητα λήξης της ισχύος του εν λόγω καθεστώτος. Στην τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΟΑ, η Χώρα μας πήρε επιπλέον ποσόστωση 120.000 τόνων και η σημερινή συνολική ποσόστωση ανέρχεται στους 820.513 τόνους. Σημειωτέον ότι, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ΕΕ, όπως προέκυψαν από τις ετήσιες δηλώσεις των Κ.Μ., η Ελλάδα, έναντι της «διαθέσιμης ποσόστωσης για παραδόσεις», εμφανίζει δείκτες «παραδοθείσων ποσοτήτων» 742.425 τόνων και 738.289 τόνων, αντίστοιχα, για τις περιόδους 2005/06 και 2006/07.

Εμπορία: Οι παραπάνω αναφερόμενοι μηχανισμοί παρέμβασης, συμπληρώνονται από σειρά ειδικών ενισχύσεων στην εμπορία, για την υποστήριξη της ισόρροπης διαχείρισης της αγοράς του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Καθεστώς συναλλαγών με τις τρίτες χώρες: Η διαχείριση από την Επιτροπή των δασμολογικών ποσοστώσεων που προκύπτουν από συμφωνίες στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης δύναται, με βάση τις μεθόδους που εφαρμόστηκαν στο παρελθόν, να στηριχθεί και σε άλλες ενδεδειγμένες, κατά περίπτωση, μεθόδους. Στόχος είναι η κάλυψη των αναγκών εφοδιασμού της κοινοτικής αγοράς και η διασφάλιση της διατήρησης της ισορροπίας της. Όσον αφορά τις επιστροφές στην εξαγωγή, η Επιτροπή τις καθορίζει είτε κατά περιοδικό τρόπο, είτε μέσω διαγωνισμού για τα προϊόντα για τα οποία η διαδικασία αυτή προβλέπονταν σε παλαιό κανονισμό.

Άμεσες πληρωμές στους παραγωγούς: Για να περιοριστεί η επίπτωση από την προβλεπόμενη μείωση των τιμών παρέμβασης και να υποστηριχθεί η σταθεροποίηση των γεωργικών εισοδημάτων, καθιερώθηκαν οι άμεσες πληρωμές στους παραγωγούς, με χρηματοδότηση της Κοινότητας από την περίοδο εμπορίας 2005/2006. Οι εν λόγω άμεσες πληρωμές ήταν: (i) σταθερή πληρωμή (πριμοδότηση στα γαλακτοκομικά προϊόντα) και (ii) συμπληρωματικές πληρωμές. Οι ενισχύσεις αυτές, ενσωματώθηκαν από το 2007, στην ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση.

Προοπτικές του θεσμικού πλαισίου και των ενισχύσεων: Το καθεστώς του αγελαδινού γάλακτος στην ΕΕ υπέστη συνεχείς αλλαγές κατά τη διάρκεια της περίπου 40 ετών ζωής του. Οι πλέον σημαντικές εκ των αλλαγών ήταν ο καθορισμός των ποσοστώσεων (1984) και η αναμόρφωση

της ΚΑΠ (2003), αμφότερες δε επιτάχυναν την ανάπτυξη του τομέα. Σήμερα, ο τομέας της αγελαδοτροφίας, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ΕΕ έχει περισσότερο επιχειρηματικό χαρακτήρα και στηρίζεται στον ανταγωνισμό της αγοράς.

Οι τιμές στήριξης συνεχώς μειώνονται, οι παρεμβάσεις στην αγορά περιορίζονται και οι επιδοτήσεις εξαγωγών, επίσης, μειώνονται. Οι αγελαδοτρόφοι και η μεταποιητική βιομηχανία έχουν ήδη γνώση του πως θα επιβιώσουν σε μία προοπτική ελεύθερης αγοράς. Οι αυξήσεις στις ποσοστώσεις που είχαν σχεδιαστεί, προβλέπεται να αναθεωρηθούν τα επόμενα χρόνια. Βασική μέριμνα για τη διατήρηση της ισορροπίας στην αγορά των γαλακτοκομικών, αποτελεί η καθιέρωση δεικτών του λίπους και των πρωτεϊνικών στοιχείων του γάλακτος στις διάφορες συνθήκες των αγορών. Η ΕΕ, γενικά, καταναλώνει τις πρωτεΐνες από το γάλα που παράγει και ως εκ τούτου, έχει περιορισμένες ανάγκες για εξαγωγή τους ενώ υπάρχουν προ-βλήματα με υπερπαραγωγή λιπαρών ουσιών από το γάλα.

Άλλες παράμετροι που μπορεί να επηρεάσουν την πολιτική της ΕΕ, στο άμεσο μέλλον, για τον τομέα του αγελαδινού γάλακτος, είναι η παραπέρα διεύρυνση της ΕΕ-27, οι συνεχείς πιέσεις για τον προϋπολογισμό της ΚΑΠ και, ακόμη, η αναγκαιότητα απλοποίησης της ΚΑΠ. Ο τομέας της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας στην Ελλάδα, υφίσταται και θα υφίσταται συνεχώς τις επιπτώσεις των αναθεωρήσεων και των μέτρων που θα λαμβάνονται, κάθε φορά, από την ΕΕ, για το αγελαδινό γάλα και τα προϊόντα του.

1.7. Αναπτυξιακός Νόμος και Αναπτυξιακά Προγράμματα.

Στο πλαίσιο του Ν.3299/2004, ισχύουν οι γενικές διατάξεις για τα ποσοστά ενισχύσεων περιοχών Α, Β και Γ. Στα επενδυτικά σχέδια που αφορούν «στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων», υπάγονται επενδυτικά σχέδια αφορούν: **(i)** «στην ίδρυση νέων ή επέκταση ή/και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων». Ειδικότερα, για την ένταξη επενδυτικών σχεδίων βοοτροφικών μονάδων γαλακτοπαραγωγής, (Άρθρο 2, § 2.1.3.2) βασική προϋπόθεση αποτελεί η εξασφάλιση, από πλευράς του ενδιαφερόμενου φορέα, της απαιτούμενης ποσόστωσης αγελαδινού γάλακτος ή η ανάληψη της υποχρέωσής του να την εξασφαλίσει πριν από την καταβολή της πρώτης δόσης πληρωμής, **(ii)** στην ίδρυση, εκσυγχρονισμό με ή χωρίς μετεγκατάσταση και επέκταση δυναμικότητας για μονάδες μεταποίησης γάλακτος (επεξεργασίας γάλακτος, παραγωγής τυροκομικών προϊόντων, γιαούρτης και λοιπών γαλακτοκομικών) στις περιπτώσεις: έλλειψης δυναμικότητας, μετά από έγκριση της Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης της οικείας περιφέρειας, αντικατάστασης υφιστάμενης δυναμικότητας, συγχώνευσης υφιστάμενων μονάδων, μετεγκατάστασης και εκσυγχρονισμού υφιστάμενων μονάδων και καθετοποίησης της παραγωγής, **(iii)** στην ίδρυση μονάδων αξιοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων επεξεργασίας γάλακτος.

Στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2007-2013, προβλέπεται η ενίσχυση δράσεων που αφορούν στον εκσυγχρονισμό των αγελαδοτροφικών εγκαταστάσεων, καθώς επίσης και η πραγματοποίηση έργων υποδομής φιλικών προς το περιβάλλον και σχετικών με την ευζωία των ζώων. Επίσης, προβλέπεται η ένταξη: **(i)** βιομηχανιών γάλακτος: μόνον εκσυγχρονισμοί - μετεγκαταστάσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων με απασχολούμενο δυναμικό μικρότερο ή ίσο των 250 υπαλλήλων και κύκλο εργασιών μικρότερο των 50 εκατομμυρίων €, ώστε να τηρούνται οι κανόνες υγιεινής και οι περιβαλλοντικοί όροι, **(ii)** τυροκομεία: εκσυγχρονισμοί, συγχωνεύσεις και μετεγκαταστάσεις, ώστε να τηρούνται οι βασικές προδιαγραφές υγιεινής και περιβαλλοντικών όρων. Ίδρυση μικρών τυροκομείων μόνο σε ορεινές ή νησιωτικές περιοχές. Ίδρύσεις μονάδων παραγωγής γιαούρτης και λοιπών ζυμούμενων προϊόντων γάλακτος, εκ-

συγχρονισμός - επέκταση - μετεγκατάσταση αυτών και (iv), ίδρυση, εκσυγχρονισμός και επέκταση μονάδων αξιοποίησης παραπροϊόντων γάλακτος (τυρόγαλα), που στοχεύουν την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

1.8. Η αγορά του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων

Η εξέλιξη παραγωγής νωπού αγελαδινού γάλακτος στην Ελλάδα φαίνεται στον Πίνακα 5.

Το ύψος της παραγωγής στη Χώρα είναι συνάρτηση του συστήματος των ποσοτώσεων, όπως το καθόρισε η ΕΕ, προκειμένου να ελέγξει (κυρίως κατά τη 10ετία του 1990) τα τεράστια αποθέματα βουτύρου και σκόνης γάλακτος που δημιούργησαν κυρίως στις χώρες της Β. Ευρώπης, με δεδομένη την εντατική αγελαδοτροφία παραγωγής γάλακτος. Στη συγκεκριμένη περίοδο, για την Ελλάδα, με εσφαλμένα, πιθανότατα, στατιστικά στοιχεία παραγωγής που παρουσιάστηκαν στην τότε ΕΟΚ, καθορίστηκε ποσόστωση 640.000 τόνων ετησίως, γεγονός που επέδρασε στη συρρίκνωση της παραγωγής. Σήμερα, μετά από διαδοχικές διαπραγματεύσεις, η ποσόστωσή της Χώρας είναι στο επίπεδο των 820.500 τόνων/ έτος, αλλά η ετήσια ελληνική παραγωγή καλύπτει περίπου το 90,2% της «διαθέσιμης» ποσόστωσης.

Πίνακας 5. Εξέλιξη της παραγωγής αγελαδινού γάλακτος στην Ελλάδα

Έτος	Παραγωγή (τόνοι)	Κατανάλωση (τόνοι)	Αυτάρκεια (%)
1999	776.800	807.300	96,2
2000	789.000	815.700	96,7
2001	778.100	823.210	94,5
2002	758.200	800.120	94,8
2003	767.800	833.490	92,1
2004	774.980	847.450	91,4
2005	745.980	815.310	91,5
2006	750.190	824.390	91,0

Πηγή:http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_kat_astasi_prooptikes.pdf

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΥΠΙΑΤ, κατά την τελευταία 5ετία, η αυτάρκεια της Χώρας σε αγελαδινό γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα από αγελαδινό γάλα, κυμαίνεται κ.μ.ο. το 48-50%, ενώ η μέση κατανάλωση κατά άτομο

φτάνει τα 40 κιλά (αναγωγή σε νωπό αγελαδινό γάλα). Σημειωτέον ότι η αντίστοιχη μέση κατανάλωση στην ΕΕ διαμορφώνεται στο ύψος των 70 κιλών/κεφαλή/έτος, όμως και στη χώρα μας παρατηρούνται τάσεις αύξησης της κατανάλωσης γαλακτοκομικών προϊόντων τα τελευταία χρόνια και ιδίως του νωπού (φρέσκου) γάλακτος.

Είναι προφανές ότι στην Ελλάδα, ο βαθμός αυτάρκειας σε αγελαδινό γάλα είναι χαμηλός και αυτό αποδίδεται κυρίως στο καθεστώς των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων. Δεν θα πρέπει όμως να παραβλέπει το γεγονός ότι, επί 10ετίες, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα με παράλληλες ενισχύσεις σε συγκεκριμένους τομείς της φυτικής παραγωγής (βαμβάκι, καπνός, σιτηρά, οπωροκηπευτικά κλπ), με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι κατάλληλες εκτάσεις για παραγωγή ζωοτροφών και, κυρίως, των χονδροειδών (σανοί, ενσιρώματα κλπ).

Η προοπτική αύξησης της ελληνικής ποσόστωσης (μέχρι το 2015) και η πιθανή κατάργησή της, σε συνδυασμό με την αποδέσμευση μέρους των καλλιεργούμενων εκτάσεων για παραγωγή ζωοτροφών (βασικά καλαμπόκι για καρπό και ενσίρωμα, καθώς και μηδική για σανό), μπορούν να δημιουργήσουν προϋποθέσεις ορθολογικότερης ανάπτυξης του κλάδου. Ικανοποιητικός αριθμός Ελλήνων επιχειρηματιών αγελαδοτρόφων είναι νέοι σε ηλικία, έχουν προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις συγκριτικά με άλλους κλάδους της αγροτικής οικονομίας, τα μεγέθη των μονάδων συνεχώς αυξάνονται και οι επιχειρηματίες αγελαδοτρόφοι έχουν στόχο, μέσα και από συνεργασίες, τη δημιουργία αγελαδοτροφικής παράδοσης για τους ίδιους και για τα διάδοχα μέλη των οικογενειών τους.

Η γαλακτοπαραγωγική αγελαδοτροφία της Χώρας εφοδιάζει σήμερα, με 550.000 τόνους/έτος τις ελληνικές γαλακτοβιομηχανίες, με γάλα, συνήθως, υψηλής ποιότητας που χρησιμοποιείται μετά από παστερίωση, για άμεση κατανάλωση ως εμφιαλωμένο και με 220.000 τόνους/έτος την αγορά, για την παρασκευή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων. Όμως, παρά τις σχετικά καλές προοπτικές του τομέα, στη Χώρα εξακολουθεί να εισάγεται ποσότητα της τάξεως των 750.000 τόνων/έτος, σε ισοδύναμο αγελαδινού γάλακτος.

1.9. Ο ρόλος του Ελληνικού Οργανισμού Γάλακτος (ΕΛ.Ο.Γ.)

Σύμφωνα με την Κοινοτική και Εθνική νομοθεσία (Καν. ΕΕ 853/2004, ΥΑ 252105/2005 κ.α.), οι γαλακτοπαραγωγικές εκ-μεταλλεύσεις πρέπει να ελέγχονται

τουλάχιστον δύο φορές μηνιαίως για τον προσδιορισμό της Ολικής Μεσόφιλης Χλωρίδας (Ο.Μ.Χ.) και γάλακτος και μία φορά για τη μέτρηση της χημικής σύστασης, του σημείου πήξεως, του αριθμού των σωματικών κυττάρων και την παρουσία ή μη ανασταλτικών ουσιών.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αναφερόμενες απαιτήσεις ελέγχων του γάλακτος, δημιουργήθηκε ο ΕΛ.Ο.Γ., που είναι Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενο από το ΥπΑΑΤ, έχει έδρα τη Θεσσαλονίκη, με έξι εποπτείες και οκτώ εξοπλισμένα κατάλληλα περιφερειακά εργαστήρια ελέγχου ποιότητας του νοπού γάλακτος (Αλεξανδρούπολη, Δράμα, Παραλίμνη Γιαννιτσών, Λάρισα, Ιωάννινα, Πάτρα, Μυτιλήνη και Ρέθυμνο)⁷. Παράλληλα, με τη λειτουργία των 8 αυτών εργαστηρίων, τις πολύ μεγάλες απαιτήσεις ελέγχων νοπού γάλακτος στην Επικράτεια, ικανοποιούν: τα σαράντα Εργαστήρια Αυτοελέγχου των βιομηχανιών / βιοτεχνιών επεξεργασίας, ή/και μεταποίησης γάλακτος και τα δεκαοκτώ Ιδιωτικά Εργαστήρια Αυτοελέγχου τα οποία συνεργάζονται με τις βιομηχανίες/ βιοτεχνίες επεξεργασία ή/και μεταποίησης γάλακτος, οι οποίες δεν έχουν δικό τους εγκεκριμένο εργαστήριο.

Σύμφωνα με τον Ν.3049/10.09.2002 (ΦΕΚ Α' 212), ο ΕΛ.Ο.Γ. ορίζει κριτήρια σύμφωνα με τα οποία κρίνεται η καταλληλότητα της εργαστηριακής υποδομής των Εργαστηρίων Αυτοελέγχου των βιομηχανιών και βιοτεχνιών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έγκυρη και έγκαιρη κοινοποίηση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που πραγματοποιούνται από τα εργαστήρια προς τους άμεσα ενδιαφερόμενους (παραγωγούς, μεταποιητικές εγκαταστάσεις, αρμόδιες υπηρεσίες), προκειμένου να αναληφθούν οι απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του νοπού γάλακτος Ο ΕΛ.Ο.Γ. κοινοποιεί τα αποτελέσματα των εργαστηριακών αναλύσεων στις βιομηχανίες / βιοτεχνίες γάλακτος, τις εκτός προδιαγραφών μετρήσεις στους αντίστοιχους παραγωγούς και ανά δίμηνο όλες τις εκτός προδιαγραφών μετρήσεις σε Ο.Μ.Χ., σωματικά κύτταρα και παρουσία ανασταλτικών ουσιών στις Διευθύνσεις Κτηνιατρικής.

Στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας (Ν.3399/17.10.2005, ΦΕΚ Α' 255), ο ΕΛ.Ο.Γ. ανέλαβε δύο σημαντικά ερευνητικά προγράμματα: (i) ανάπτυξη και εφαρμογή ενός σύγχρονου συστήματος διαχείρισης της ασφάλειας του πρόβειου και αίγειου γάλακτος, με σκοπό την προστασία

του ονόματος της φέτας και (ϋ) χημική σύνθεση του πρόβειου και του αίγιου γάλακτος σε σχέση με τη φυλή των ζώων, το σύστημα εκτροφής, το είδος διατροφής, την εποχή και την περίοδο άμελξης.

Η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων που εκδίδουν τα εργαστήρια του ΕΛ.Ο.Γ. και των εμπλεκόμενων στον έλεγχο του γάλακτος και γενικότερα των υπηρεσιών που παρέχουν, πρέπει να ελαχιστοποιεί κάθε πιθανή αμφισβήτηση. Οι διαδικασίες διαπίστευσης εργαστηρίων του ΕΛ.Ο.Γ. βρίσκονται σε εξέλιξη. Αναμένεται ότι η στρατηγική επιλογή για διαπίστευση των εργαστηρίων κατά ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 17025:2005, καθώς και η ανάπτυξη και πιστοποίηση συστήματος διαχείρισης ποιότητας κατά ΕΛΟΤ EN ISO/IEC 9001:2000, θα αναβαθμίσει το επιστημονικό τους κύρος και θα διασφαλίσει την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται από αυτά.

Ο ρόλος του ΕΛ.Ο.Γ. στην ανάπτυξη του τομέα του γάλακτος είναι σημαντικός. Μέσω των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνει στα θέματα της ελληνικής γαλακτοκομίας, των αναλύσεων ελέγχου της ποιότητας του νωπού γάλακτος, αλλά και μέσω ερευνητικών προγραμμάτων, προσφέρει την απαραίτητη υποστήριξη για την ανάπτυξη του κλάδου, ενώ ασκεί τον εποπτικό ρόλο που απαιτείται για την εύρυθμη λειτουργία του.

Με βάση τη σχετική ανακοίνωση του Υπουργού ΥπΑΑΤ (Οκτώβριος 2007), προβλέπεται διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του ΕΛ.Ο.Γ., ώστε να καλύπτει και τα θέματα του κρέατος (έλεγχος ισοζυγίου γάλακτος και κρέατος). Η μετατροπή του ΕΛ.Ο.Γ. σε Ελληνικό Οργανισμό Γάλακτος και Κρέατος και η αύξηση του δυναμικού του, αναμένεται να συμπεριληφθούν στο Σχέδιο Νόμου για την ανάπτυξη της ελληνικής κτηνοτροφίας. Στόχος του ΥπΑΑΤ είναι «ο ΕΛ.Ο.Γ. να λειτουργεί ως «ομπρέλα» που θα προστατεύει και θα στηρίζει την ελληνική κτηνοτροφία, συνολικά».

1.10. Πώς λειτουργεί το σύστημα της ποσόστωσης.

Το αγελαδινό γάλα διατίθεται στο εμπόριο στην Ευρωπαϊκή Ένωση βάσει ποσοστώσεων. Σε κάθε κράτος μέλος χορηγούνται δύο ποσοστώσεις, μία για τις παραδόσεις σε γαλακτοκομικές μονάδες και μία ακόμη για απευθείας πωλήσεις στους καταναλωτές.

Σε κάθε κράτος μέλος, οι ποσότητες αυτές κατανέμονται μεταξύ των παραγωγών (ατομικές ποσοστώσεις). Όταν σημειώνεται υπέρβαση της εθνικής ποσόστωσης, οι παραγωγοί που συνετέλεσαν σε αυτήν καταβάλλουν εισφορά στο σχετικό κράτος μέλος. Η συμπληρωματική αυτή εισφορά πρέπει να καταβληθεί από τους παραγωγούς αγελαδινού γάλακτος για όλες τις ποσότητες γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που υπερβαίνουν την ποσόστωση η οποία τέθηκε σε εμπορία κατά τη διάρκεια δωδεκάμηνης περιόδου από 1ης Απριλίου έως 31 Μαρτίου. Κάθε χρόνο, πριν από την 1η Σεπτεμβρίου, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρουν στην Επιτροπή τα αποτελέσματα της εφαρμογής του καθεστώτος ποσοστώσεων γάλακτος κατά την προηγούμενη περίοδο. Η κοινοποίηση αυτή πρέπει να έχει τη μορφή συμπληρωμένου ερωτηματολογίου το οποίο περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τον υπολογισμό της συμπληρωματικής εισφοράς. Ο συντελεστής της συμπληρωματικής εισφοράς είναι 27,83 €/100 kg υπέρβασης.

1.11. Η ποσόστωση στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα από την στιγμή που εφαρμόστηκε η ποσόστωση του αγελαδινού γάλακτος πέρασε διάφορα στάδια εωσότου οι παραγωγοί της μάθουν να λειτουργούν βάση αυτής. Η λειτουργία του συστήματος αναφέρθηκε παραπάνω.

Η Ελλάδα ήταν την γαλακτοκομική περίοδο 2005-2006 μεταξύ των 16 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν υπερέβη την εθνική ποσόστωση παραγωγής στο αγελαδινό γάλα. Η ελληνική παραγωγή την εν λόγω περίοδο έφθασε στους 776.365 τόνους και ήταν χαμηλότερη κατά 5,4% από την εθνική ποσόστωση (820.513τόνοι). Μετά από αυτό οι Έλληνες αγελαδοτρόφοι δεν να κατέβαλαν πρόστιμο (super levy) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Με βάση τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή η χώρα μας δεν εξάντλησε την γαλακτοκομική περίοδο 2005-2006 την εθνική της ποσόστωση γάλακτος, όπως συνέβη σε άλλα 9 κράτη μέλη της Κοινότητας (Τσεχία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Πολωνία και Πορτογαλία), οι κτηνοτρόφοι των οποίων κλήθηκαν να πληρώσουν πρόστιμο συνολικού ύψους 377 εκατ. ευρώ ή 30,91 λεπτά για κάθε κιλό υπέρβασης. Στη χώρα μας, σύμφωνα με

τα στοιχεία της Κομισιόν, την γαλακτοκομική περίοδο 2005-2006 δραστηριοποιήθηκαν συνολικά 6.887 αγελαδοτρόφοι.

Κατά την γαλακτική περίοδο 2008-2009 το όριο της ποσόστωσης για την Ελλάδα ήταν 835.781,260 τόνους «παραδόσεων» και σε 1.142 τόνους «άμεσων πωλήσεων» μοιράζεται η εθνική ποσόστωση γάλακτος για την Ελλάδα, με κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που αφορά την περίοδο από την 1η Απριλίου 2008 έως τις 31 Μαρτίου 2009 και κατανέμει τις ποσοστώσεις όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πλην της Μάλτας. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 416/2009 της Επιτροπής της 20ής Μαΐου 2009, που δημοσιεύθηκε στο φύλλο της Επίσημης Εφημερίδας της Ε.Ε. L 125/54 στις 21 Μαΐου, και αφορά την κατανομή, μεταξύ «παραδόσεων» και «άμεσων πωλήσεων», των εθνικών ποσοστώσεων γάλακτος που έχουν καθορισθεί για την περίοδο 2008/2009 στο παράρτημα ΙΧ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου.

Με βάση τις αποφάσεις του check up, οι εθνικές ποσοστώσεις παραγωγής αγελαδινού γάλακτος όλων των κρατών μελών της Κοινότητας, της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης, αυξάνονται από την ερχόμενη γαλακτοκομική περίοδο 2009-2010, που ξεκινά την 1η Απριλίου, κατά 1% το χρόνο μέχρι και την γαλακτοκομική περίοδο 2013-2014. Διατηρούνται σταθερές για μια περίοδο και μετά το 2015 το κοινοτικό σύστημα των εθνικών ποσοστώσεων καταργείται.

Προσδιορίστηκαν με τον κοινοτικό κανονισμό 72/2009 του Συμβουλίου υπουργών Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον οποίο καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των αποφάσεων που ελήφθησαν για τον έλεγχο υγείας (check up) της καινούργιας ΚΑΠ οι νέες ελληνικές ποσοστώσεις παραγωγής αγελαδινού γάλακτος για τη χρονική περίοδο από φέτος και μέχρι το 2015.

Έτσι, από 1ης Απριλίου φέτος, οι Έλληνες αγελαδοτρόφοι θα μπορούν να παράγουν 845.292,493 τόνους αγελαδινού γάλακτος (από 836.923,26 τόνους κατά την τρέχουσα γαλακτοκομική περίοδο), χωρίς την επιβολή κοινοτικού προστίμου (super levy) για τυχόν υπέρβαση των ατομικών τους ποσοστώσεων παραγωγής.

Του χρόνου – την επόμενη γαλακτοκομική περίοδο 2010-11 η ελληνική ποσόστωση γάλακτος αυξάνεται στους 853.745,418 τόνους, την περίοδο 2011-2012 πάει στους 862.282,872 τόνους, για να αυξηθεί την περίοδο 2012-2013 στους 870.905,7 τόνους, την περίοδο 2013-2014 να ανέλθει στους 879.614,757 τόνους, να παραμείνει ίδια την γαλακτοκομική περίοδο 2014-15 και μετά να καταργηθεί.

Σημειώνεται ότι τα τελευταία χρόνια, και παρά τις διαδοχικές αυξήσεις που επήλθαν στην εθνική μας ποσόστωση παραγωγής, η παραγωγή αγελαδινού γάλακτος υπολήφθηκε της ποσόστωσης. Πέρυσι – γαλακτοκομική περίοδος 2007-8 – παρέμεινε «αχρησιμοποίητο» το 8,5% της εθνικής ποσόστωσης παραγωγής.

Από τη Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης γίνεται γνωστό ότι σύμφωνα με την αριθμ. 321085/2009 (B 1932) απόφαση του Υπουργείου Αγροτ. Ανάπτυξης και Τροφίμων θα κατανεμηθεί σε κατηγορίες αγελαδοτρόφων ποσόστωση γάλακτος από την περίοδο 2009-2010 όπως παρακάτω:

A. Ενεργοί παραγωγοί οι οποίοι την προηγούμενη γαλακτοκομική περίοδο 2008/2009 χρησιμοποίησαν τουλάχιστον το 90 της ατομικής τους ποσόστωσης και εφόσον η ατομική τους ποσόστωση ή οι παραδόσεις τους είναι τουλάχιστον 20 τόνοι.

B. Γεωργοί που υπέβαλαν ή θα υποβάλουν κατά το τρέχον έτος και μέχρι 31-12-2009 αίτημα ένταξης στα αντίστοιχα προγράμματα εφαρμογής του Καν.(ΕΚ) 1698/05 ή του ν. 3299/2004 και στα επενδυτικά σχέδια τους θα προβλέπεται παραγωγή γάλακτος τουλάχιστον 70 τόνοι (7 τόνοι/αγελάδα).

Γ. Γεωργοί νεοεισερχόμενοι στο κλάδο που δεν υπάγονται στη Β κατηγορία και ούτε η εκμετάλλευσή τους προέρχεται από διαχωρισμό κοινής εκμετάλλευσής.

Οι παραπάνω προϋποθέσεις ορίστηκαν για την γαλακτική περίοδο 2009-2010 και ισχύουν μέχρι και σήμερα.

1.12. Προβλήματα του τομέα γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων

Η γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία έχει παρουσιάσει σημαντική εξέλιξη, κυρίως από τα τέλη της δεκαετίας του '80, με τη συμβολή και των

γαλακτοβιομηχανιών της Χώρας, υπάρχουν όμως συγκεκριμένες δυσκολίες και εμπόδια όπως: Ανυπαρξία κατάλληλων βοσκοτόπων, υψηλού χόρτου (απαίτηση που προκύπτει από την ανατομία των σιαγόνων και των οδοντοστοιχιών των βοοειδών) και ισχυρός ανταγωνισμός μεταξύ των καλλιεργειών για ζωοτροφές (αραβόσιτος για καρπό και ενσίρωμα, μηδική, σανοδοτικά φυτά, κλπ) και των ισχυρά ενισχυμένων καλλιεργειών (τουλάχιστον μέχρι σήμερα) βιομηχανικών και άλλων φυτών, με αποτέλεσμα την αδυναμία εξασφάλισης μεγάλης ποσότητας και χαμηλού κόστους πρώτων υλών για τη διατροφή των εκτρεφόμενων αγελάδων. Η σύνδεση ζωικής και φυτικής παραγωγής, λόγω και του μικρού και πολυτεμαχισμένου κλήρου σπάνια καθίσταται εφικτή, με αποτέλεσμα την πλήρη εξάρτηση των εκμεταλλεύσεων αγελαδοτροφίας από αγοραζόμενες, συχνά υψηλού κόστους ζωοτροφές. Η προώθηση των ενεργειακών φυτών ενδεχόμενα να έχει πρόσθετες αρνητικές επιπτώσεις στον κλάδο.

Αδυναμίες σε ποιότητα και πληρότητα εγκαταστάσεων και αποτελεσματικής διαχείρισης των μονάδων, σε συσχετισμό και με την μη εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης. Η εκτροφή αγελάδων υψηλών γενετικών προδιαγραφών απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις (προστασία υγείας των ζώων, γενετική, διατροφή, διαχείριση ζωικού πληθυσμού κ.ο.κ) και, κατ' επέκταση, συνεχή εκπαίδευση και ενημέρωση των ασχολουμένων. Τέτοιοι μηχανισμοί στήριξης είναι πλημμελείς και περιστασιακοί. Η Πολιτεία δεν διαθέτει σχολεία που να υπάρχουν και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, ώστε με τα θεωρία να γίνεται και πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευομένων. Ανάγκη πρακτικής άσκησης έχουν ακόμα και οι γεωτεχνικοί της Χώρας.

Έλλειψη ισχυρών συνεταιριστικών και επαγγελματικών οργανώσεων, που να μπορούν να παρέχουν ουσιαστική βοήθεια στον επιχειρηματία αγελαδοτρόφο, τόσο στον τομέα της τεχνικής υποστήριξης, όσο και κυρίως στους τομείς προμηθειών και διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων.

Πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες κατά την ένταξη και υλοποίηση αναπτυξιακών σχεδίων, υψηλό κόστος των απαιτούμενων επενδύσεων στον κλάδο και, συχνά, δυσμενείς όροι χρηματοδότησης.

Έλλειψη ολοκληρωμένων ελέγχων από την παραγωγή μέχρι τη διάθεση του τελικού προϊόντος, σε ενιαία βάση, αδυναμίες πιστοποίησης και διαφοροποίησης προϊόντων, σύμφωνα με την ποιότητά τους, άγνοια για απαιτήσεις ευζωίας (welfare) των ζώων και λειτουργία πολλών επιχειρήσεων χωρίς τις απαιτούμενες άδειες.

Ανταγωνισμός από την παραγωγή ομοειδών προϊόντων των γειτονικών, βαλκανικών κυρίως, Χωρών. Η προμήθεια από τις εγχώριες βιομηχανίες γάλακτος γίνεται σε πολύ χαμηλότερη τιμή, ιδιαίτερα με την ένταξη της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας στην ΕΕ. Ανεξάρτητα από τις εξελίξεις των ποσοστώσεων στο αγελαδινό γάλα, το σημαντικό πρόβλημα για μας παραμένει το υψηλό κόστος παραγωγής του, λόγω κυρίως του ισχύοντος συστήματος διατροφής, ενώ η παραγωγικότητα των μονάδων εκτιμάται 20% χαμηλότερη εκείνης του μέσου όρου των Χωρών της ΕΕ.

1.13. Διάρθρωση της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας

Η κρεοπαραγωγός βοοτροφία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μονάδων μικρής σχετικά δυναμικότητας, διεσπαρμένων σε όλη τη Χώρα, διαφοροποιούμενων σε μονάδες με θηλάζουσες αγελάδες (συνήθως ελεύθερης βόσκησης ζώα για αναπαραγωγή και πάχυνση παραγώγων, χωρίς παραγωγή εμπορεύσιμου γάλακτος) και σε μονάδες πάχυνσης μόσχων, με ζώα που εισάγονται από χώρες της ΕΕ (κυρίως Γαλλία, Τσεχία, Ρουμανία), καθώς και από Τρίτες Χώρες, ή και με ζώα που προμηθεύονται οι εκτροφείς από ελληνικούς στάβλους (πολύ μικρό ποσοστό, δεδομένου ότι η εγχώρια παραγωγή μοσχαριών είναι εξαιρετικά περιορισμένη και δεν επαρκεί για την κάλυψη των απαιτήσεων των παχυντών). Τα αγοραζόμενα προς πάχυνση ζώα είναι συνήθως μοσχάρια ηλικίας 4-6 μηνών και ζώντος βάρους 200-250 κιλών, αν και η αγορά νεαρών ζώων αυτής της κατηγορίας τείνει να καταστεί απαγορευτική, γιατί προσφέρονται πλέον μόνο ζώα με υψηλές τιμές αρχικής αγοράς, που ξεπερνούν τα 300 κιλά σε ζων βάρος.

Από τα στοιχεία του πίνακα αυτού συνάγεται ότι το βόειο κρέας προέρχεται από: (i) την γαλακτοπαραγωγό βοοτροφία, διαφοροποιούμενο σε βόειο κρέας παραγώγων πάχυνσης (μόσχοι) και βόειο κρέας αγελάδων

(συνήθως με-γάλα ζώα που απομακρύνονται από την εκμετάλλευση αφού ολοκληρώσουν τους προβλεπόμενους κύκλους γαλακτοπαραγωγής), (ii) τις θηλάζουσες αγελάδες και τα παράγωγά τους, όπως και στην προηγούμενη παράγραφο (βόειο κρέας παραγώγων πάχυνσης και μεγάλων ζώων) και (iii), τους εισαγόμενους για πάχυνση μόσχους (συνήθως αρσενικά νεαρά ζώα κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης).

Η προαναφερόμενη εκτίμηση παραγωγής βόειου κρέατος στη Χώρα επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ (61.001, 60.725 και 61.700 τόνοι/έτος, αντίστοιχα, για τα έτη 2002, 2004 και 2006). Για την περίοδο 1980 μέχρι σήμερα, η πορεία παραγωγής βόειου-μοσχαρίσιου κρέατος διαμορφώθηκε σε χαμηλά επίπεδα (μέσος όρος δεκαετίας 1989-1999 περίπου 74.000 τόνοι/έτος), ενώ βαίνει, διαχρονικά, ελαττωμένη. Σημειωτέον ότι, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 70, η εγχώρια παραγωγή βόειου κρέατος παρουσιάζει καλύτερους δείκτες (111.800 τόνοι/έτος, ΕΣΥΕ 1979), αλλά από το 1980 και μετά, οι συνθήκες έντονου ανταγωνισμού από σημαντικές κρεοπαραγωγούς Χώρες-μέλη της ΕΕ, δημιούργησαν και δημιουργούν ισχυρές πιέσεις, με αποτέλεσμα την εμφανιζόμενη σταδιακή μείωση της εγχώριας παραγωγής και, ταυτόχρονα, την μεγάλη αύξηση των εισαγωγών.

Η εγχώρια κατανάλωση βόειου κρέατος, από 158.400 τόνοι/έτος το 1970, διαμορφώνεται σήμερα στο περίπου σε 185.000 τόνων/έτος, αφού έφτασε και τους 239.000 τόνους το 1996:

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα στοιχεία προκύπτει ότι ο δείκτης αυτάρκειας της χώρας σε βόειο κρέας διαμορφώνεται σε 30-35%, για την περίοδο 1980-2005, έναντι αντίστοιχου δείκτη 56,8% του 1970. Η κατανάλωση βόειου κρέατος, κατ' έτος και κατά κεφαλή, στην Ελλάδα έναντι ενός μέγιστου δείκτη 26 κιλά/έτος, το 1987, είναι σήμερα 19-20 κιλά/έτος. Ο κίνδυνος από τη νόσο «τρελών αγελάδων», επηρέασε σοβαρά την κατανάλωση, λόγω και της γενικότερης αντίληψης που υπάρχει για την ασφάλεια του βόειου κρέατος. Παράλληλα, όμως, εμφανίζεται έντονη ζήτηση του εγχώριου κρέατος (και, ειδικότερα, του βόειου κρέατος), δηλαδή του κρέατος που προέρχεται από ζώα που γεννήθηκαν, παχύνθηκαν και σφάχτηκαν στην Ελλάδα και το οποίο, γενικά, θεωρείται ασφαλές.

Σήμερα, ο κλάδος της γαλακτοπαραγωγού βοοτροφίας, συμβάλει με ποσοστό 36,7% στη συνολική παραγωγή βόειου κρέατος της Χώρας, παρά το γεγονός ότι το κρέας είναι «δευτερεύον» προϊόν του κλάδου αυτού. Οι ποιότητες βόειου κρέατος που προέρχονται από τη γαλακτοπαραγωγό βοοτροφία, κατατάσσονται στην κλίμακα SEUROP, στις μέτριες και τις χαμηλές κατηγορίες. Αντίθετα, ενδιαφέρον από ποιοτική άποψη παρουσιάζει το βόειο κρέας που προέρχεται από τους εισαγόμενους μόσχους (ιδιαίτερα από αρσενικά ζώα κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης που εκτρέφονται σε καλές συνθήκες και με βάση της διατροφής τους τα δημητριακά). Το βασικό πρόβλημα των εκτροφών πάχυνσης είναι η δυσκολία εξεύρεσης κατάλληλων και χαμηλού κόστους νεαρών μόσχων, καθώς και η εξασφάλιση φτηνών ζωοτροφών.

Σημαντικός εμφανίζεται ο κλάδος των θηλαζουσών αγελάδων, με 150.000 περίπου διατηρούμενα θηλυκά ζώα αναπαραγωγής, που ανήκουν στην εγχώρια φυλή ή, συχνά, σε διασταυρώσεις διαφόρου βαθμού εγχώριων αγελάδων με εισαχθέντες κατά καιρούς ταύρους κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης (Limousin κ.α) ή/και, για ορισμένες μονάδες, σε καθαρόαιμες ξενικές αγελάδες κρεοπαραγωγικού τύπου. Τα ζώα αυτά εκτρέφονται εκτατικά, σε βοσκότοπους ημιορεινών και ορεινών περιοχών. Όμως, η μορφή αυτή της βοοτροφίας, αντιμετωπίζει προβλήματα που σχετίζονται με την ανεπάρκεια κατάλληλων βοσκοτόπων και ανάλογων υποδομών, με την έλλειψη εργατικών χεριών τόσο κατά τη θερινή περίοδο στους βοσκότοπους, όσο και κατά τη χειμερινή περίοδο στους στάβλους, με το υψηλό κόστος διατροφής κατά τη χρονική περίοδο του ενσταβλισμού των ζώων και με τις χαμηλές, γενικά, τιμές διάθεσης του παραγόμενου κρέατος, που είναι και το μοναδικό προϊόν (σε αντίθεση με τις αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, που παράγουν γάλα και κρέας). Η Ελληνική πολιτεία και η ΕΕ, έχοντας επίγνωση των δυσκολιών αυτών, έχουν θεσμοθετήσει μία σειρά οικονομικών ενισχύσεων που αποσκοπούν στη στήριξη αυτού του κλάδου παραγωγής, του οποίου η βιωσιμότητα θα σημάνει και την επιβίωση των ασχολουμένων με την κρεοπαραγωγική αγελαδοτροφία.

Επειδή, μέχρι σήμερα, ο κλάδος στηρίχθηκε σε ενισχύσεις, οι οποίες φαίνεται ότι έχουν ημερομηνία λήξεως, ως μοναδική διέξοδος του κλάδου

εμφανίζεται η παραγωγή προϊόντων υψηλών προδιαγραφών τα οποία θα απολαμβάνουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, αλλά και θα διασφαλίζουν τη δημόσια υγεία. Για το λόγο αυτό η νομοθεσία προέβλεψε: **(i)** την ανάπτυξη ενός υποχρεωτικού συστήματος επισήμανσης και καταγραφής βοοειδών: ενώτια για την ατομική αναγνώριση των ζώων, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, διαβατήρια ζώων, τήρηση ατομικών μητρώων σε κάθε εκμετάλλευση, **(ii)** τη δημιουργία υποχρεωτικού συστήματος επισήμανσης του βόειου κρέατος: τοποθέτηση ειδικής ετικέτας στα τεταρτημόρια ή στα τεμάχια βόειου κρέατος κατά τρόπον ώστε να παρέχονται πληροφορίες όσον αφορά ορισμένα χαρακτηριστικά ή συνθήκες παραγωγής του εν λόγω κρέατος ή του ζώου από το οποίο προέρχεται, όπως αριθμός ενωτίου, χώρα γέννησης, χώρα εκτροφής, χώρα σφαγής, κωδικός σφαγείου, ημερομηνία σφαγής κλπ., **(iii)** τη δυνατότητα χρησιμοποίησης επιπλέον ενδείξεων μέσω του συστήματος προαιρετικής επισήμανσης του βόειου κρέατος.

Το υποχρεωτικό σύστημα επισήμανσης του βόειου κρέατος, σε συνδυασμό με το υποχρεωτικό σύστημα καταγραφής των βοοειδών, εξασφαλίζει τη σύνδεση μεταξύ των τεμαχίων κρέατος και του ζωντανού ζώου από το οποίο προήλθαν. Το προαιρετικό σύστημα επισήμανσης δίνει τη δυνατότητα: στον μεν βοοτρόφο, ακολουθώντας συγκεκριμένες διαδικασίες παραγωγής, να χρησιμοποιήσει επιπλέον ενδείξεις στα προϊόντα του, στον δε καταναλωτή να επιλέξει ένα προϊόν πίσω από το οποίο κρύβεται ένα ολόκληρο σύστημα ελέγχων και εργαστηριακών αναλύσεων οι οποίες διασφαλίζουν την εγκυρότητα της προαιρετικής ένδειξης. Για το προαιρετικό σύστημα επισήμανσης, ο AGROCERT έχει την αρμοδιότητα ελέγχου της διαδικασίας της παραγωγής, ώστε να είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της εθνικής και της κοινοτικής νομοθεσίας.

Σε τελευταία ανάλυση, ο κλάδος της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας στη Χώρα, αλλά και γενικότερα η γεωργία του μέλλοντος για να επιβιώσει, οφείλει να προσαρμοστεί στην παραγωγή προϊόντων ποιότητας. Η ποιότητα εξασφαλίζεται με την πιστοποίηση, ακολουθώντας συγκεκριμένο σύστημα εκτροφής για τη ζωική παραγωγή και καλλιέργειας για τη φυτική παραγωγή. Σύστημα αυστηρό, βασισμένο σε πρωτόκολλα και προδιαγραφές, το οποίο διασφαλίζει και επιτρέπει την

ιχθυηλασιμότητα στη διατροφική αλυσίδα. Πιστοποιημένο βόειο κρέας, ελληνικό, εκλεκτής ποιότητας (κατηγορία A και τουλάχιστον στην ποιότητα R3 της κοινοτικής κλίμακας ταξινόμησης SEUROP), με απόλυτα διασφαλισμένα στοιχεία για τον καταναλωτή, έχει κάθε δικαίωμα να διεκδικήσει σαφώς υψηλότερες τιμές στην αγορά, έναντι του συμβατικού βόειου. Σημαντική παράμετρος σε ότι αφορά την ποιότητα του βόειου κρέατος για τον καταναλωτή, είναι και ο μετά την σφαγή χειρισμός του (περίοδος ωρίμανσης, μεταφορά, κοπές κλπ).

1.14. Θεσμικό πλαίσιο και ενισχύσεις βόειου κρέατος

Οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ (1992 και 1999), περιόρισαν τον ρόλο των αποθεμάτων παρέμβασης στο βόειο κρέας. Η ΕΕ αγοράζει βόειο κρέας από τα αποθέματα παρέμβασης μόνον όταν οι τιμές πέφτουν κάτω από το όριο των 1.560 €/τόνο σε κάποιο κράτος μέλος ή περιφέρεια. Με τις αποφάσεις αυτές, η παρέμβαση για το βόειο έχει καταστεί μάλλον «δίχτυ ασφαλείας» του εισοδήματος, παρά εργαλείο διαχείρισης της αγοράς, ενώ η ενίσχυση ιδιωτικής αποθεματοποίησης αποτελεί την προτιμώμενη επιλογή για την αντιμετώπιση προσωρινής υπερπροσφοράς.

Η εμπορική συμφωνία στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) οδήγησε σε χαμηλότερους δασμούς και λιγότερες δαπάνες σε επιστροφές κατά την εξαγωγή, με αποτέλεσμα να καταστεί ο τομέας του βόειου κρέατος στην ΕΕ περισσότερο εξαρτώμενος από τη συμπεριφορά της αγοράς και προσανατολισμένος στην ικανοποίηση της ζήτησης.

Η τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΑΠ (2003), επικεντρώνεται στους καταναλωτές και τους φορολογούμενους, παρέχοντας παράλληλα στους γεωργούς και τους κτηνοτρόφους την ελευθερία να παράγουν τα προϊόντα που ζητεί η αγορά.

Για να αποφευχθεί η εγκατάλειψη της παραγωγής, τα κράτη μέλη είναι δυνατόν να επιλέξουν και να διατηρήσουν μια περιορισμένη σχέση μεταξύ επιδότσης και παραγωγής, κάτω από σαφώς καθορισμένες προϋποθέσεις και εντός συγκεκριμένων ορίων. Στο πλαίσιο του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, για τον τομέα των βοοειδών, επιλέχθηκε από την Ελλάδα η ολική αποδέσμευση (100%) από την παραγωγή, καθώς επίσης και η

παρακράτηση 10% - ποιοτικό παρακράτη-μα, άρθρου 69 Καν. ΕΕ 1782/03. Το ποσό αυτό παρακρατείτε ώστε να χορηγηθεί για συγκεκριμένους τύπους βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων, όπως π.χ. μονάδες αγελαίας μορφής των ορεινών περιοχών ή ελεύθερης βοσκής, καθώς επίσης και για τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων σφάγιων μοσχαριών ορεινών ή μειονεκτικών περιοχών, με την ενίσχυση της παραγωγής μοσχαριών των περιοχών αυτών, κατηγορίας R και άνω βάσει της κοινοτικής κλίμακας ταξινόμησης SEUROP. Γενικότερα, το παρακράτημα θα χρησιμοποιηθεί προ-κειμένου να αποφευχθεί η πιθανή εξαφάνιση ορισμένων τύπων βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων από ορισμένες περιοχές με τις συνεπαγόμενες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, στην ύπαιθρο, αλλά και στον οικονομικό και κοινωνικό ιστό της Χώρας. Η ΕΕ διατηρεί επίσης τους κανόνες ταξινόμησης των σφαγίων υπό συνεχή αναθεώρηση, προκειμένου οι παραγωγοί βόειου κρέατος να ενθαρρυνθούν να βελτιώσουν την ποιότητα των ζώων και των σφάγιων, παρέχοντας στήριξη σε υψηλότερης ποιότητας βόειο κρέας.

1.15. Αναπτυξιακά Προγράμματα

Στα πλαίσια του Ν. 3299/2004, ισχύουν οι γενικές διατάξεις για τα ποσοστά ενισχύσεων περιοχών Α, Β και Γ και υπάγονται τα επενδυτικά σχέδια που αφορούν: (i) «στην ίδρυση νέων ή επέκταση ή/και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων», χωρίς καμία πρόσθετη απαίτηση για «βοοτροφικές μονάδες κρεατοπαραγωγής», (ii) στον εκ-συγχρονισμό της σφαγιοτεχνικής υποδομής λειτουργικών μονάδων και ίδρυση νέων μονάδων ή επέκταση ή εκσυγχρονισμός - συμπλήρωση υφιστάμενων σε περιοχές που υπάρχει έλλειψη σφαγιοτεχνικής υποδομής ή σε αντικατάσταση υφιστάμενων ακαταλλήλων, (Mi) στην ίδρυση μονάδων αδρανοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων σφαγής ζώων, (iv) στην ίδρυση μονάδων τεμαχισμού - τυποποίησης κρέατος ζώων και παραγωγής κρεατοσκευασμάτων, εξοπλισμένες με κατάλληλες ψυκτικές εγκαταστάσεις που δεν έχουν υποστεί θερμική ή άλλου είδους επεξεργασία, καθώς και μονάδες αξιοποίησης παραπροϊόντων.

Στο πλαίσιο του ΠΑΑ 2007-2013, προβλέπεται η ενίσχυση δράσεων που αφορούν εν γένει τον εκσυγχρονισμό των βοοτροφικών εγκαταστάσεων, καθώς επίσης και η πραγματοποίηση έργων υποδομής φιλικών προς το περιβάλλον και σχετικών με την ευζωία των ζώων. Σε ότι αφορά στις σφαγιοτεχνικές εγκαταστάσεις, το ΠΑΑ 2007-2013 καθιστά σαφές ότι «δεν υπάρχει ανάγκη ίδρυσης νέων σφαγιοτεχνικών εγκαταστάσεων, με εξαίρεση τις νησιωτικές και ορεινές περιοχές ...». Έτσι, οι επενδύσεις αυτής της κατηγορίας περιορίζονται σε μικρής έκτασης εκσυγχρονισμούς. Επίσης, προβλέπονται εκσυγχρονισμοί και μετεγκαταστάσεις υφιστάμενων μονάδων επεξεργασίας και μεταποίησης κρέατος (αλλαντοποιία), καθώς και ίδρυση, επέκταση - εκσυγχρονισμός με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων αδρανοποίησης παραπροϊόντων και υποπροϊόντων σφαγής, σαν συμπλήρωση μονάδων σφαγής, συμπεριλαμβανομένου και εξοπλισμού για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας.

1.16. Η αγορά βόειου κρέατος

Παρά το γεγονός ότι οι τάσεις στην παραγωγή είναι συνεχώς μειωμένες, ο δείκτης βαθμού αυτάρκειας εμφανίζει ανοδική πορεία (31,1% το 2000, έναντι 34,6% το 2005), λόγω της διαρκούς μείωσης της κατανάλωσης βόειου κρέατος στην ελληνική αγορά (196.000 τόνοι/έτος το 2000, έναντι 169.800 τόνοι/έτος το 2005). Σημειωτέον ότι ο δείκτης κατανάλωσης στη Χώρα, παρουσίασε μέγιστη τιμή 259.200 τόνους/έτος (1987), αλλά φαίνεται ότι ο κίνδυνος από τη νόσο των «τρελών αγελάδων» και, γενικότερα, από την υγιεινή του προϊόντος, επηρέασε και επηρεάζει πολύ σοβαρά την κατανάλωση ακόμα και σήμερα.

Οι εισαγωγές βόειου κρέατος στην ελληνική αγορά, αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό, οικονομικό κυρίως πρόβλημα, τα τελευταία 50 τουλάχιστον χρόνια και δεν φαίνεται ότι η Χώρα έχει τη δυνατότητα να καλύψει αυτό το τεράστιο κενό. Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών αφορά σε νωπά κρέατα βοοειδών, ενώ, σε σημαντικά μικρότερες ποσότητες, εισάγονται κατεψυγμένα κρέατα και βρώσιμα παραπροϊόντα.

Σημαντικότερος προμηθευτής της Χώρας είναι η Γαλλία, ακολουθούμενη από την Ολλανδία και τη Γερμανία.

1.17. Προβλήματα του τομέα της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας

Καθοριστικής σημασίας πρόβλημα συνιστούν οι μη ευνοϊκές για τον τομέα εδαφοκλιματικές συνθήκες της Χώρας (φτωχοί και ξηροθερμικοί βοσκότοποι), συνδυαζόμενο τόσο με την μακροχρόνια πολιτική υπέρ ορισμένων τομέων της φυτικής παραγωγής (βαμβάκι, καπνός, ζαχαρότευτλα κλπ), όσο και με τον μικρό και πολυτεμαχισμένο κλήρο. Έτσι, ένας τομέας όπως η κρεοπαραγωγός βοοτροφία, δεν έχει μεγάλα περιθώρια να στηριχθεί σε κατάλληλους βοσκότοπους υψηλής χλόης, ή έστω σε άφθονες, παραγόμενες από καλλιέργειες, φτηνές ζωοτροφές (κυρίως χονδροειδείς) για να εξασφαλίσει αντίστοιχα χαμηλό κόστος παραγωγής βόειου κρέατος.

Επομένως, οι δυνατότητες ανταγωνισμού των Ελλήνων κτηνοτρόφων στο βόειο κρέας και στα παράγωγά του έναντι ομοειδών προϊόντων άλλων χωρών και, κυρίως, χωρών της ΕΕ, παρουσιάζονται εξαιρετικά δυσχερείς, με μοναδικά, πιθανόν, συγκριτικά πλεονεκτήματα: **(i)** την ασφάλεια, από υγιεινής πλευράς, των ελληνικών κρεάτων (κλιματολογικές συνθήκες, σε συνδυασμό με το σύστημα της διατροφής των ζώων) και **(ii)**, την προοπτική παραγωγής πιστοποιημένου, καλής ποιότητας βόειου κρέατος .

Τα άλλα προβλήματα του τομέα, όπως η ανεπαρκής οργάνωση και η κακή διαχείριση των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων, το υψηλό κόστος χρηματοδότησης, η έλλειψη ισχυρών συνεταιριστικών και επαγγελματικών οργανώσεων, καθώς και οι αδυναμίες που παρουσιάζονται στην εμπορία του παραγόμενου προϊόντος, απλώς επιτείνουν τις αντικειμενικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει η Χώρα στον τομέα παραγωγής βόειου κρέατος.

1.18. Προοπτικές της ελληνικής βοοτροφίας

Η παράθεση των στοιχείων και η αξιολόγησή τους, οδηγούν σε ορισμένα βασικά συμπεράσματα, καθορίζοντας ταυτόχρονα και τις προοπτικές για την ελληνική βοοτροφία:

*Η γαλακτοπαραγωγός ελληνική αγελαδοτροφία διατηρεί ετήσιο ύψος παραγωγής γάλακτος περίπου 780-790 χιλιάδων τόνων, διαθέτοντας μια ποσόστωση 820.500 τόνους/ έτος. Η αυτάρκεια της Χώρας σε γάλα παραμένει χαμηλή (περίπου 50%), αλλά στον τομέα λειτουργούν σήμερα 8.500 εκμεταλλεύσεις, οι περισσότερες με χαρακτήρα επιχείρησης και διατηρούν 150.000 περίπου αγελάδες, που εξασφαλίζουν μέση ετήσια γαλακτοπαραγωγή της τάξεως των 5.500 λίτρων/αγελάδα. Το μέσο μέγεθος των εκμεταλλεύσεων αυξάνει σταθερά, ενώ ο αριθμός μονάδων με κάτω από 10 αγελάδες μειώνεται συνεχώς.

*Η Βόρειος Ελλάδα, με το 72,8% του αριθμού των εκμεταλλεύσεων και το 75,1% του αριθμού των ζώων, συγκεντρώνει το μεγάλο ενδιαφέρον στην παραγωγή αγελαδινού γάλακτος. Τονίζεται και η συμβολή των γαλακτοβιομηχανιών της Χώρας για τη διασφάλιση της διάθεσης του προϊόντος, ώστε παρά τις όποιες δυσκολίες (ακατάλληλοι βοσκότοποι, πλήρης εξάρτηση από αγοραζόμενες ζωοτροφές, πλημμελής οργάνωση και διαχείριση μονάδων, καρτέλ κλπ), να υπάρχουν θετικές προοπτικές, εφόσον εξομαλυνθούν ορισμένοι παράμετροι που επηρεάζουν σήμερα αρνητικά την παραγωγικότητα και την εμπορία στον τομέα. Οι Έλληνες αγελαδοτρόφοι διαθέτουν, σε σημαντικό βαθμό, επιχειρηματική αντίληψη για την παραγωγή των προϊόντων τους και αυτή η προϋπόθεση, σε συνδυασμό με την απαίτηση της ελληνικής αγοράς, κυρίως για φρέσκο γάλα υψηλής ποιότητας, αφήνει περιθώρια σταθεροποίησης και παραπέρα ανάπτυξης του τομέα.

Αντίθετα, οι δύο υποτομείς της παραγωγής βόειου κρέατος (θηλάζουσες αγελάδες και πάχυνση αγοραζόμενων μόσχων) φαίνεται να έχουν αβέβαιο μέλλον. Οι ισχυρές επιδοτήσεις που μέχρι σήμερα στηρίζουν κυρίως τη δραστηριότητα των θηλαζουσών αγελάδων, στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ περικόπτονται σταδιακά. Ίσως, η απόλυτη

κατοχύρωση της ελληνικότητας του εγχώριου βόειου κρέατος, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση, εκ μέρους όλων των εμπλεκομένων στο κύκλωμα παραγωγής και εμπορίας βόειου κρέατος, των πλέον κατάλληλων εργαλείων ποιότητας μπορούν να αμβλύνουν τα προβλήματα. Όπως τονίζεται, πιστοποιημένο βόειο κρέας, ελληνικό, εκλεκτής ποιότητας, με απόλυτα διασφαλισμένα στοιχεία για τον καταναλωτή, έχει κάθε δικαίωμα να διεκδικήσει σαφώς υψηλότερες τιμές στην αγορά έναντι του συμβατικού βόειου κρέατος.

Με αυτό το «νέο προϊόν» και με όλες τις προδιαγραφές και τις απαιτήσεις που το καθορίζουν, υπάρχουν κάποιες προοπτικές να διατηρηθεί και να επιβιώσει ο υποτομέας της παραγωγής βόειου κρέατος στην Ελλάδα, σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική αγορά της ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Ο ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΒΟΟΤΡΟΦΙΑ

2.1. Πληθυσμιακά και ιστορικά στοιχεία του νομού Θεσσαλονίκης.

Η Θεσσαλονίκη είναι μια ιστορική πόλη της Ελλάδας. Στη μακρά ιστορική της πορεία βρέθηκε υπό την κατοχή διάφορων λαών και απετέλεσε τόπο πολιτισμικής σύγκλισης πολλών εθνοτήτων. Από το 1912 και τη λήξη του Α' Βαλκανικού Πολέμου αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη του σύγχρονου ελληνικού κράτους και σήμερα είναι η μεγαλύτερη πόλη της Μακεδονίας και πρωτεύουσα της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας, με πληθυσμό 800.764 κατοίκους 2001. Το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, έχει πραγματικό πληθυσμό 800.764 κατοίκους. Ο νομός Θεσσαλονίκης, για τον οποίο υπάρχουν ασφαλή στατιστικά στοιχεία, έχει πληθυσμό 1.057.825. Συγκεντρώνει ποσοστό 9,4% του πληθυσμού της χώρας με τάση αύξησης, αφού είχε το τέταρτο μεγαλύτερο ποσοστό φυσικής αύξησης του πληθυσμού το 1997 και το 1998 μετά τους νομούς Δωδεκανήσου, Ξάνθης και Ηρακλείου (υπεροχή γεννήσεων/1.000 κατοίκους: 2,9), και υψηλή αναλογία μαθητών Δημοτικού ανά 1.000 κατοίκους (66 έναντι μέσου Ελλάδας 61). Παράγει το 9,9% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας, το 2,16% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής και τα 2/3 του προϊόντος του προέρχονται από τις υπηρεσίες.

Το κλίμα της Θεσσαλονίκης είναι μεσογειακό και υγρό. Γενικότερα πάντως, η Θεσσαλονίκη απολαμβάνει αρκετές ηλιόλουστες μέρες κατά την διάρκεια του έτους. Η μεγαλύτερη θερμοκρασία που έχει σημειωθεί ήταν στις 25/7/2007 και ήταν 44C στο Αεροδρόμιο "Μακεδονία", ενώ η χαμηλότερη στον ίδιο σταθμό ήταν -14,0C και σημειώθηκε στις 26/1/1963.

2.2. Η γλωρίδα της περιοχής.

Με την επίδραση της γλωρίδας, του κλίματος, της ορεογραφικής διαμόρφωσης, της γεωλογικής-πετρογραφικής σύνθεσης, του εδάφους και τις ισχυρές ανθρωπογενείς επιδράσεις, στο παρελθόν και σήμερα, διαμορφώθηκαν στα όρια του νομού Θεσσαλονίκης τρεις κυρίως ζώνες βλάστησης (δυνητική βλάστηση), που διακρίνονται γλωριδικά, οικολογικά, φυσιολογικά και ιστορικά. Τα όρια των ζωνών αυτών, καθώς και των υποζωνών και αυξητικών χώρων που περιλαμβάνουν, πολλές φορές είναι ασαφή, ώστε η απεικόνισή τους να είναι δυνατή μόνο μετά από μια μεγαλύτερη ή μικρότερη γενίκευση της πληροφορίας. Ο κατακερματισμός της προϋπάρχουσας (δυνητικής) βλάστησης από την αγροτική γη, τους οικισμούς, τις αναδασώσεις, τους δρόμους και γενικώς από κάθε λογής ανθρωπογενείς επιδράσεις, καθώς και η ύπαρξη τόσο στα πεδινά όσο και στα ορεινά, εξωζωνικής και αζωνικής βλάστησης διαφόρων τύπων, καθιστά την οριοθέτηση των ζωνών βλάστησης και των επιμέρους διαιρέσεών τους ακόμη πιο ασαφή.

2.3. Η βοοτροφία στο νομό Θεσσαλονίκης.

Ο νομός της Θεσσαλονίκης είναι ένας νομός με υψηλά ποσοστά εκτροφής βοοειδών, ένας από τους μεγαλύτερους. Σε έρευνα που πραγματοποίησα για το νομό Θεσσαλονίκης τα στοιχεία που προέκυψαν για το 2009 έως και τη 10/11/2009 ήταν:

Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών.	1459
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης.	896
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	365
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών μικτής κατεύθυνσης.	188
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών αναπαραγωγικής.	8

Συνολικός αριθμός αγελαίων εκμεταλλεύσεων βοοειδών.	135
Συνολικός αριθμός σταβλισμένων εκμεταλλεύσεων βοοειδών.	1286
Συνολικός αριθμός μικτών εκμεταλλεύσεων βοοειδών.	38
Συνολικός αριθμός νέων εκμεταλλεύσεων βοοειδών.	19
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων που έκαναν αίτηση διακοπής.	68
Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων με μηδενικό ζωικό κεφάλαιο.	261
Συνολικός αριθμός βοοειδών.	75622
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών.	59961
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών ≥ 12 μηνών.	52048
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών < 12 μηνών.	7913
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών ≥ 24 μηνών.	42950
Συνολικός αριθμός αρσενικών βοοειδών	15661
Συνολικός αριθμός αρσενικών βοοειδών ≥ 12 μηνών.	8470
Συνολικός αριθμός αρσενικών βοοειδών < 12 μηνών.	7191
Συνολικός αριθμός αρσενικών βοοειδών ≥ 24 μηνών.	2828
Συνολικός αριθμός βοοειδών κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης.	23811
Συνολικός αριθμός βοοειδών γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης.	50322
Συνολικός αριθμός βοοειδών αναπαραγωγικής κατεύθυνσης.	84
Συνολικός αριθμός βοοειδών μικτής κατεύθυνσης.	1315
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης	8474
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης.	50120

Συνολικός αριθμός θηλυκών αναπαραγωγικής κατεύθυνσης.	63
Συνολικός αριθμός θηλυκών βοοειδών μικτής κατεύθυνσης.	1243
Συνολικός αριθμός βοοειδών που γέννησαν.	6337
Συνολικός αριθμός βοοειδών που γεννήθηκαν.	6782
Συνολικός αριθμός βοοειδών που αγοράστηκαν από χώρα της Ε.Ε.	3137
Συνολικός αριθμός βοοειδών που αγοράστηκαν από Τρίτη χώρα.	0
Συνολικός αριθμός σφαγέντων βοοειδών.	8663
Συνολικός αριθμός βοοειδών στα οποία έγινε υποχρεωτική σφαγή.	556
Συνολικός αριθμός βοοειδών στα οποία έγινε επείγουσα σφαγή.	3
Συνολικός αριθμός βοοειδών που θανατώθηκαν υποχρεωτικά.	0
Συνολικός αριθμός βοοειδών που απομακρύνθηκαν παράνομα.	2
Συνολικός αριθμός πωληθέντων βοοειδών εντός νομού.	2174
Συνολικός αριθμός πωληθέντων βοοειδών εκτός νομού.	2076
Συνολικός αριθμός βοοειδών τα οποία μεταβιβάστηκαν.	1395
Συνολικός αριθμός αγορασθέντων βοοειδών από άλλο νομό.	373

Πηγή: Διεύθυνση κτηνιατρικής

Εκμεταλλεύσεις με βοοειδή και αριθμός των ζώων αυτών την 1^η Νοεμβρίου 2003, κατά κατηγορία και τάξεις μεγέθους αριθμού βοοειδών του νομού Θεσσαλονίκης.

ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ	1-2 ΕΤΩΝ ΘΗΛΥΚΑ		ΒΟΟΕΙΔΗ 2 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ									
			ΑΡΣΕΝΙΚΑ		ΘΗΛΥΚΑ							
	ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ	ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ		ΔΑΜΑΛΙΑ		ΑΓΕΛ ΓΑΛΤΗΣ		ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΕΛΛΕΣ	
					ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ	ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ	ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ	ΕΚ/ΣΕΙΣ	ΚΕΦΑΛΕΣ
	472	X	95	409	922	X	137	X	819	X	122	5277
1	0		0	0	1	X	0	0	1	X	0	0
2	12	X	0	0	20	20	0	0	20	20	0	0
3-5	17	17	0	0	54	168	19	52	34	105	11	X
6-9	17	42	0	0	23	97	0	0	23	97	0	0
10-14	31	62	0	0	42	242	8	16	42	225	0	0
15-19	3	16	0	0	53	X	3	22	50	X	0	0
20-29	3	X	1	X	55	X	3	X	55	X	0	0
30-49	77	410	21	58	171	3768	0	0	159	3437	14	331
50-99	159	X	38	202	283	X	62	X	242	X	66	2199
100-199	126	2509	29	96	185	X	29	372	166	X	19	1322
200-299	24	X	6	X	29	X	11	X	21	X	10	X
300-499	4	X	0	0	7	X	1	X	6	X	1	X
500 ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Πηγή:ΕΣΣΥΕ

Στους δύο παραπάνω πίνακες αναφέρονται τα στατιστικά στοιχεία του 2009 και του 2003. Σε σύγκριση των δύο πινάκων και πάντα κατά προσέγγιση βλέπουμε μία μείωση των εκμεταλλεύσεων από το 2003 της τάξεως του 11,3% σε αντίθεση με την αύξηση των οργανωμένων εκμεταλλεύσεων η οποία είναι:

Εκμεταλλεύσεις κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης:

2003	2009
Εκ/σεις	Εκ/σεις
137	365

Αύξηση: 62,5%

Εκμεταλλεύσεις γαλακτοπαραγωγικής κατεύθυνσης:

2004	2009
Εκ/σεις	Εκ/σεις
819	896

Αύξηση: 8,6%

Εκμεταλλεύσεις λοιπών κατευθύνσεων:

2005	2009
Εκ/σεις	Εκ/σεις
122	196

Αύξηση: 37,7%

Όπως παρατηρείται υπήρξε αύξηση στις οργανωμένες εκμεταλλεύσεις, ενώ μειώθηκαν οι εκμεταλλεύσεις των αρσενικών και των θηλυκών ζώων έως 2 ετών. Αυτό πιθανότατα οφείλεται στην αύξηση της οργανωμένης βοοτροφίας που επιτάσσει η σημερινή εποχή αφού οι ανάγκες για καλής ποιότητας γάλακτος και κρέατος έχουν αυξηθεί κατά πολύ και η βοοτροφία έχει ξεφύγει από τον τύπο του οικόσιτου επιπέδου. Τα αρσενικά ζώα πλέον χρησιμοποιούνται ως σπερματοδότες και στην κρεοπαραγωγή ως σφάγια ζώα, αφού τα θηλυκά είναι αυτά που στις περισσότερες περιπτώσεις προσδίδουν το κέρδος στον βοοτρόφο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΤΥΠΟ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΑΝΗΚΟΥΝ

3.1. Γαλακτοπαραγωγικός τύπος.

Ανήκει στον αναπνευστικό τύπο ζώων, δηλαδή στα ζώα με έντονες αναπνευστικές και κυκλοφοριακές λειτουργίες σαν συνέπεια των υψηλών αποδόσεων σε γάλα.

Η έρευνα έδειξε ότι για την παραγωγή 1Kg γάλακτος θα πρέπει να περάσουν από τον μαστό 400Kg αίμα, το οποίο απαιτεί έντονη λειτουργία οξυγόνωση στους πνεύμονες και δυνατό καρδιακό σύστημα κυκλοφορίας. Μια αγελάδα υψηλής γαλακτοπαραγωγής χαρακτηρίζεται ως σκληρά εργαζόμενο ζώο με μεγάλες ανάγκες διατροφής ακόμα και αν παραμένει δεμένη στο παχνί.

Ο γαλακτοπαραγωγικός τύπος είναι απόλυτα εξειδικευμένος στην γαλακτοπαραγωγή ή στην λιποπαραγωγή προσφέρεται για συστηματικές μέτριες οικογενειακές ή μεγάλες επιχειρηματικές βιομηχανικές εκτροφές (βοοστάσια) παραγωγής και διακίνησης γάλακτος για βιομηχανική επεξεργασία.

Η εμφάνιση του σώματος είναι λεπτοφυής, αρμονικά συμμετρική, ξηρή δηλαδή χωρίς απόθεση μεγάλων μυικών, μαζών, πόδια λεπτά ψηλά, κεφάλι ξηρό, λεπτό, λαιμός μακρύς με πτυχές. Δέρμα λεπτό με πτυχές, τρίχωμα κοντό και γυαλιστερό. Παρατηρούμενο το ζώο από επάνω φαίνεται στενό μακρύ με κλήση των πλευρών προς τα πίσω, ενώ από τα πλάγια εμφανίζεται γωνιώδες, λόγω της εξαιρετικής ανάπτυξης του μαστού και του πίσω μέρους του σώματος. Τα άκρα είναι λεπτά, ξηρά, ψηλά.

Πολύ πρόωμα ζώα με πρώτο τοκετό σε ηλικία 24-25 μηνών.

3.2. Κρεοπαραγωγικός τύπος.

Ανήκει στον πεπτικό τύπο ζώων δηλαδή στα ζώα με βραδείες λειτουργικές διαδικασίες πέψης και μεταβολισμού με συνέπεια την άριστη αξιοποίηση των ζωοτροφών χαμηλής διαιτητικής αξίας και τη μετατροπή αυτών σε πλούσιες μυικές μάζες.

Ο τύπος αυτός είναι απόλυτα εξειδικευμένος στην παραγωγή κρέατος καλής ποιότητας. Η εμφάνιση του ζώου από τα πλάγια είναι παραλληλόγραμμη με κοντά πόδια και μικρό κεφάλι. Από επάνω το ζώο εμφανίζεται ευρύ στο στήθος και τους μηρούς. Οι χώρες του σώματος του σώματος που προσφέρουν το κρέας Α΄ ποιότητας είναι πολύ ανεπτυγμένες (μηροί, ράχη, οσφύς). Οι αποδόσεις σε σφάγιο είναι υψηλές (70-75%).

Υπάρχουν δύο χαρακτηριστικοί κρεοπαραγωγικοί τύποι.

Ο αγγλοσαξωνικός τύπος, που εκπροσωπείται κυρίως από τις φυλές Aberdeen-angus και Hereford. Ζώα μικρόσωμα, κοντά και πλατειά, παράγουν κρέας ερυθρωπό και λιπαρό με λίπος χαρακτηριστικά κίτρινο. Δεν επιζητείται από τον καταναλωτή.

Ο ευρωπαϊκός τύπος, που εκπροσωπείται κυρίως από τις γαλλικές φυλές Charolaise και Limousine. Είναι ογκώδη μεγαλόσωμα ζώα που πριν την εισαγωγή των μηχανών στη γεωργία εχρησιμοποιούντο για γεωργικές εργασίες (όργωμα, μεταφορές βαρών κ.λ.π). μετά από κατάλληλη επιλογή και γενετική βελτίωση στο μεγάλο τοκετό τους αναπτύσσουν μεγάλες μυικές, λεπτοίνες μάζες, που προσφέρουν άριστης ποιότητας άπαχο κρέας. Στις φυλές αυτές, ιδιαίτερα τη Charolaise, εμφανίζεται και το φαινόμενο του «υπερμυώδους γλουτού» (Culard). Είναι μια γενετική ιδιομορφία που οφείλεται σε ένα γονίδιο πολλαπλής δράσης, που προκαλεί επί πλέον μείωση της γονιμότητας των αγελάδων και ελαφρότερο (πορώδη) σκελετό. Η απόδοση σε σφάγιο υπερβαίνει το 80% με κρέας εξαιρετικής ποιότητας. Επιζητείται πολύ από τους εμπόρους κρέατος.

Ο μαστός των αγελάδων του κρεοπαραγωγού τύπου είναι μικρός, η γαλακτοπαραγωγή χαμηλή, όσο χρειάζεται για το φυσικό θηλασμό του μόσχου μέχρις ηλικίας περίπου 4 μηνών. Οι αγελάδες δεν αρμέγονται. Το τρίχωμα είναι πυκνό, θαμπό και ακανόνιστο. Το κεφάλι σχετικά κοντό και μικρό, τα ποδιά κοντά και δυνατά.

Είναι ζώα όψιμα (1^{ος} τοκετός σε ηλικία 3-3,5) και αξιοποιούνται άριστα τις φυσικές βοσκές ή λειμώνες και γενικότερα τις χονδροειδείς ζωοτροφές χαμηλής διατροφικής αξίας (άχυρο, στελέχη αραβοσίτου, καλαμιές, ξηρά βλάστηση κ.α). Επιδιώκετε η όσο το δυνατόν οικονομικότερη εκτροφή και διαχείριση της αγέλης και η γεννήσει διδύμων με την σύγχρονη βιοτεχνολογία δηλαδή την τεχνητή σπερματέγχυση και την εμβρυομεταφορά.

3.3. Τύπος μικτών ή συνδυασμένων αποδόσεων (γάλα-κρέας)

Ο μικτός τύπος είναι ενδιάμεσος μεταξύ γαλακτοπαραγωγού και κρεοπαραγωγού τύπου. Δημιουργήθηκε λόγω της αρνητικής γενετικής συσχέτισης μεταξύ των χαρακτήρων της γαλακτοπαραγωγής και της κρεοπαραγωγής. Ό,τι κερδίζει η προσπάθεια γεννητικής βελτίωσης στη γαλακτοπαραγωγή το χάνει στην κρεοπαραγωγή.

Ο μικτός τύπος επιζείτε από τους αγελαδοτρόφους που δεν επιθυμούν την πλήρη εξειδίκευση σε γάλα ή σε κρέας. Είναι ιδανικός για μικρές (μέχρι 10 αγελάδες) ή μεσαίες οικογενειακές συστηματικές εκτροφές (10-15 αγελάδων), οι οποίες τοποθετούν μια μέση ατομική γαλακτοπαραγωγή (περίπου 4000kg) που θα στηρίξει οικονομικά την εκτροφή, αλλά συμπληρωματικά να έχουν την δυνατότητα τα μοσχάρια να παχυνθούν αποτελεσματικά (ημερησία αύξηση 1-1,2kg) και να προσφέρουν σημαντικό βάρους σφάγιο, καλής απόδοσης (60-65%) και καλής ποιότητας κρέατος. Εξάλλου ο μικτός τύπος είναι λιγότερα απαιτητικός σε ποιότητα και ποσότητα ζωοτροφών από τον γαλακτοπαραγωγικό τύπο.

Ο βραχυκερατικός μικτός άτυπος χρησιμοποιήθηκε στη χώρα μας και για βελτίωση των εγχωρίων πληθυσμών (φυλών) βοοειδών με συνεχείς διασταυρώσεις με καθαρόαιμους ταύρους μικτών φυλών (κυρίως Σβύτς), οπότε πρόελθε ο μεγάλος πληθυσμός των βελτιωμένων βοοειδών που π.χ μπορείς να χαρακτηριστεί ως «Ελληνική φυλή Σβύτς».

Αντιπροσωπευτικές φυλές μικτού τύπου που σήμερα εκτρέφονται στη χώρα μας είναι η Σβύτς και η Σίμμενταλ, είναι κυρίως τα εισαγόμενα νεαρά μοσχάρια για πάχυνση και σφαγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. ΤΥΠΟΙ ΕΚΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

4.1.1. Εκτροφές των ορεινών περιοχών.

Στις περιοχές αυτές εκτρέφεται περίπου το 10% του πληθυσμού των αρμεγόμενων αγελάδων και παράγουν το 6% της ολικής ποσότητας του αγελαδινού γάλακτος στη χώρα μας. Η εκτροφή 1-3 αγελάδων είναι οικόσιτη οικογενειακή με αγελάδες εγχώριες, μικρόσωμες, λιτοδίαιτες και ανθεκτικές στις δύσκολες συνθήκες του περιβάλλοντος.

Τα ζώα χρησιμοποιούν επί το πλείστον τους φτωχούς ορεινούς βοσκότοπους με μικρό συμπλήρωμα τροφής όταν το βράδυ επιστέφουν στο στάβλο. Η μετακίνηση γίνεται συνήθως ομαδικά και καθημερινά για όλα τα ζώα της κοινότητας, τα οποία συγκεντρώνει και οδηγεί ένας πληρωμένος βοσκός. Το χειμώνα που οι βοσκότοποι καλύπτονται με χιόνια τα ζώα σταβλίζονται σε πρόχειρες εγκαταστάσεις και σιτίζονται με αποθηκευμένα σανά και άχυρα.

Οι αγελάδες αρμέγονται από τον ιδιοκτήτη το πρωί πριν την έξοδο στη βοσκή και το βράδυ μετά την επιστροφή. Το λιγοστό γάλα (400-500/ περίοδο) χρησιμοποιείται για της οικογενειακές ανάγκες ή πωλείται το υπόλοιπο στα παραδοσιακά ορεινά τυροκομεία που συγκεντρώνουν επίσης και το πρόβειο γάλα της περιοχής. Τα μοσχάρια θηλάζονται για περίπου 4 μήνες όπου και μετά πωλούνται σε παχυντές της πεδιάδας. Η αναπαραγωγή γίνεται με ταύρο που ακολουθεί την αγέλη στην βοσκή.

Με δεδομένη την ερήμωση από ανθρώπους των ορεινών αυτών περιοχών οι χωρικές αυτές οικογενειακές εκτροφές μειώνονται συνεχώς.

4.1.2. Εκτροφές των ημιορεινών και λοφοειδών περιοχών.

Στις περιοχές αυτές εκτρέφεται το 20% των αγελάδων που αρμέγονται και παράγεται το 18% του συνολικού αγελαδινού γάλακτος της χώρας. Οι εκτροφές περιλαμβάνουν μέχρι 5 αγελάδες και σπανιότερα μέχρι 10 στις χαμηλότερες λοφώδεις περιοχές που διαθέτουν καλλιεργήσιμη γη, για παραγωγή χονδροειδών ζωοτροφών. Τα ζώα είναι συνήθως του βελτιωμένου τύπου ή μικτών αποδόσεων κυρίως Σβύτς και σπανιότερα Σίμμενταλ. Για την αναπαραγωγή συνήθως χρησιμοποιείται η φυσική οχεία ή η τεχνητή σπερματέγχυση με καθαρόαιμους ταύρους.

Αν υπάρχουν κοντά κοινοτικοί βοσκότοποι τα ζώα της κοινότητας συγκεντρώνονται και οδηγούνται καθημερινά εκεί από ένα πληρωμένο βοσκό. Μετά την βραδινή επιστροφή δίνεται συμπληρωματική τροφή ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε ιδιοκτήτη. Οι αγελάδες αρμέγονται το πρωί πριν την έξοδο και το βράδυ μετά την επιστροφή από τον βοσκότοπο. Η μηχανική άλμεξη είναι περιορισμένη ως ασύμφορη. Συνήθως οι περιοχές αυτές βρίσκονται μέσα στη «ζώνη συγκέντρωσης του γάλακτος» κάποιας βιομηχανίας ή βιοτεχνίας, οι οποίες προ ετών δημιούργησαν κέντρα συγκέντρωσης και ψύξης γάλακτος, ώστε να είναι δυνατή η μεταφορά του στο εργοστάσιο ανά διήμερο και σε καλή κατάσταση.

Ο σταβλισμός των αγελάδων γίνεται σε πρόχειρους στάβλους ή υπόστεγα ιδιοκατασκευής και συχνά σε χώρους σκοτεινούς και ανθυγιεινούς.

Η βελτίωση των συνθηκών και η χρήση μηχανικής άλμεξης μπορεί να γίνει με κινητά αλμεκτήρια ή αλμεκτήρια κοινής χρήσεως, ή ακόμα και με την εφαρμογή προγραμμάτων ποιότητας γάλακτος από τις βιομηχανίες και άλλους φορείς.

4.1.3. Εκτροφές πεδινών περιοχών.

Στις πεδινές περιοχές εκτρέφεται το 70% των αρμεγόμενων αγελάδων και προσφέρεται το 76% του αγελαδινού γάλακτος που παράγεται στη χώρα μας.

Στις συστηματικές αυτές εκτροφές στηρίζεται η βιομηχανία γάλακτος της χώρας. Είναι εκτροφές συστηματικές (βουστάσια) είτε

οικογενειακού τύπου (15-20 αγελάδες) είτε επιχειρηματικής μορφής (άνω των 20 αγελάδων). Οι αγελάδες είναι συνήθως καθαρόαιμες Χολστάιν ή σπανιότερα Σβύτς.

Η μονάδα πρέπει να ιδιοπαράγει τις χονδροειδής ζωοτροφές σε ιδιότητα ή ενοικιαζόμενα χωράφια. Υπολογίζονται 2-3 στρεμ./ αγελάδα για την κάλυψη των ετησίων αναγκών της.

Η μηχανική άλμεξη είναι απαραίτητη, όπως και η ψύξη του γάλακτος στη μονάδα. Συνήθως η βιομηχανία χορηγεί ψυκτικές δεξαμενές δωρεάν στις σημαντικές μονάδες παραγωγής.

Η αναπαραγωγή γίνεται σχεδόν αποκλειστικά με την σπερματέγχυση. Οι καλύτερες μονάδες υπάγονται σε προγράμματα γενετικής βελτίωσης και τροφοδοτούνται με εισαγόμενο σπέρμα απογονικά ελεγμένων ταύρων.

Οι κτηριακές εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός των στάβλων είναι συνήθως σύγχρονοι και επαρκείς.

Στις μεγαλύτερες μονάδες χρησιμοποιείται και μισθωμένο εργατικό προσωπικό (σταβλίτες), που όμως δεν βρίσκεται εύκολα, ιδιαίτερα σε περιοχές κοντά σε μεγάλες πόλεις.

4.2. Μέθοδοι σταβλισμού των αγελάδων

Η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου σταβλισμού για μια συγκεκριμένη εκτροφή γαλακτοπαραγωγών αγελάδων εξαρτάται από τους εξής παράγοντες.

Τις συνθήκες περιβάλλοντος της περιοχής (κλίμα κ.λ.π).

Τον τόπο εκτροφής (γαλακτοπαραγωγή ή μικτή κατεύθυνση)

Την αφθονία ή την έλλειψη ζωοτροφών στη μονάδα.

Το υπάρχον εργατικό δυναμικό στην περιοχή και το κόστος εργασίας.

Στη γαλακτοπαραγωγή αγελαδοτροφία τρεις μέθοδοι σταβλισμού μπορεί να εφαρμοστούν.

- 1) Ο περιορισμένος σταβλισμός
- 2) Ο ελεύθερος σταβλισμός
- 3) Ο ημιελεύθερος σταβλισμός

Παραθέτουμε τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την κάθε μέθοδο.

4.2.1. Περιορισμένος σταβλισμός

Εφαρμόζεται σε εντατικές εκτροφές, μέχρι 40-50 σε βόρεια ψυχρά κλίματα και για την εξοικονόμηση ζωοτροφών. Ο στάβλος είναι κλειστός και τα ζώα δεμένα ή παγιδευμένα σε θέσεις. Συνήθως εφαρμόζεται η βραχεία θέση μήκους 1,60m και πλάτους 1,10 για κάθε αγελάδα Ζ.Β 600kg.

Η διάταξη των ζώων ανάλογο αριθμό τους μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους .

α) Στάβλος μέχρι (10) αγελάδων μια σειρά ζώων με φάτνη (0,90m) προς τον τοίχο χωρίς διάδρομο τροφοδοσίας, με διάδρομο (πίσω) κυκλοφορίας ζώων(1,40m). Ωφέλιμο πλάτος στάβλου 4,30m.

β) Στάβλος 20-25 αγελάδων. Μια σειρά ζώων με διάδρομο τροφοδοσίας (1,00m) , φάτνη (0,90m), θέση μήκους (1,60m) και διάδρομο κυκλοφορίας των ζώων (1,40m). Ωφέλιμο πλάτος στάβλου (5,30m)

γ) Στάβλος για περισσότερες των 20 αγελάδων. Δυο σειρές θέσεων με δυο περιπτώσεις

Αγελάδες το κεφάλι προς το κέντρο. Περιλαμβάνει δυο διαδρόμους κυκλοφορίας προς τον τοίχο (1,50m) έκαστος και ένα κεντρικό διάδρομο τροφοδοσίας (1,40m). Ωφέλιμο πλάτος του στάβλου (10,20m).

Αγελάδες με το κεφάλι προς τον τοίχο. Περιλαμβάνει δυο διαδρόμους τροφοδοσίας προς τον τοίχο (1,00m) έκαστος και έναν κεντρικό διάδρομο κυκλοφορίας των ζώων (2,20m) ωφέλιμο πλάτος του στάβλου (10,00m.)

Η πρόσδεση γίνεται με τα εξής συστήματα.

α) αμερικανικός τύπος ομαδική παγίδευση 6-12 ζώων. Δαπανηρό σύστημα.

β)ολλανδικός τύπος οικονομικός απλός τύπος. Εύκολη ή ομαδική απελευθέρωση, χρονοβόρα η επαναπρόσδεση των αγελάδων στη θέση τους.

γ) γαλλικός τύπος. Το ζώο προσδέεται με αλυσίδα στις δυο πλευρές της θέσης. Οι ακραίοι κρίκοι κινούνται ελεύθερα.

δεγκλωβισμένη θέση (Cow trap). Η αγελάδα είναι ελεύθερη στη θέση της χωρίς πρόσδεση. Πολύ δαπανηρό σύστημα.

Ποτίστρες αυτόματες ατομικές τύπου λεκάνης με βαλβίδα (γλώσσα), τοποθετούνται σε ύψος 70cm από το δάπεδο και προς το εσωτερικό της φάτνης. Μια ποτίστρα ανά δυο ζώα.

Η απομάκρυνση του κόπρου και των ουρών από το κλειστό στάβλο γίνεται με τάφρο πίσω από τις θέσεις των αγελάδων (υγρή μορφή) ή χειρονακτικά ή μηχανικά, όταν χρησιμοποιείτε

Το μηχανικό άρμεγμα γίνεται μέσα στο στάβλο με συστήματα ανάλογα με τον αριθμό των αγελάδων.

Για μικρή εκτροφή μέχρι 10 αγελάδες μπορεί να χρησιμοποιηθεί κινητή μηχανή (καροτσάκι) με 1 ή 2 αμελκτικές μονάδες και συγκέντρωση του γάλακτος σε 1 ή 2 κάδους που βρίσκονται πάνω στο καροτσάκι.

Όταν οι αγελάδες είναι περισσότερες των 10, τοποθετείται μόνιμο συγκρότημα με σωληνώσεις πάνω από τις θέσεις των αγελάδων και σε όλο το μήκος του στάβλου. Η συγκέντρωση του γάλακτος γίνεται είτε σε κινητό κάδο δίπλα στην αρμεγόμενη αγελάδα είτε σε συγκέντρωση του γάλακτος στο παρακείμενο του στάβλου δωμάτιο γάλακτος (γαλακτομείο).

4.2.2. Ελεύθερος σταβλισμός

Τα ζώα κινούνται ελεύθερα σε ορισμένο περιφραγμένο ασκεπή χώρο (προαύλιο). Τα ζώα αναπτύσσονται σε ατομικές θέσεις (κρεβάτια) σε στεγασμένο και προστατευμένο χώρο (υπόστεγο). Η διανομή των χοριοειδών τροφών γίνεται σε υπαίθρια ελεύθερη, αλλά στεγασμένη φάτνη στο προαύλιο.

Το όλο συγκρότημα περιλαμβάνει άλλους βοηθητικούς χώρους.

- 1) Χώρο άλμεξης και παρακείμενο γαλακτοκομείο.
- 2) Χώροι αναμονής εισόδου και εξόδου στο αλμεκτήριο. Στο χώρο εξόδου δίνετε και η συμπληρωματική συμπυκνωμένη τροφή.
- 3) Στεγασμένος χώρος αναρρωτηρίου και μαιευτηρίου.

- 4) Στεγασμένος χώρος γαλουχίας και ανάπτυξης των μόσχων μέχρι ηλικίας 6 μηνών.
- 5) Αποθήκευση συμπυκνωμένων τροφών.
- 6) Αποθήκευση σανών και άχυρων.
- 7) Χώρος ενσίρωσης τροφών.

Για τον χώρο στον οποίο κινούνται τα ζώα οι διαστάσεις υπολογίζονται ως εξής:

Για τον χώρο άσκησης των αγελάδων 7m²/ αγελάδα τουλάχιστον.

Για την φάτνη, τρέχον μήκος 0,80m/ αγελάδα.

Οι ατομικές θέσεις ανάπαυσης, με μήκος 2.10m, και πλάτος 1,10m.

Διάδρομος στο χώρο ανάπαυσης μεταξύ των κρεβατιών με πλάτος 3,00m.

Το αλμεκτήριο σε ψαροκόκαλο 2X4 για 35-70 αγελάδες ή 2X8 για 70-90 αγελάδες.

Για μεγάλους επιχειρηματικούς στάβλους άνω των 200 αγελάδων συνιστάται το κυκλικό αλμεκτήριο.

Όταν η διανομή των χονδροειδών τροφών γίνεται μηχανικά ή με το σύστημα ελεύθερης πρόσληψης, ένας σταβλίτης επαρκεί για 30-50 αγελάδες και τα μοσχάρια τους.

4.2.3. Ημιελεύθερος σταυλισμός.

Αποτελεί συνδυασμό της περιορισμένης και της ελεύθερης στάβλισης. Στον κύριο στάβλο οι αγελάδες μένουν περιορισμένες (δεμένες) τη νύχτα και μέρος της ημέρας ιδιαίτερα όταν οι καιρικές συνθήκες είναι δύσκολες. Ο στάβλος επικοινωνεί με ανοιχτό προαύλιο όπου τα ζώα ασκούνται στον ενδιάμεσο χρόνο συνήθως μεταξύ του πρωινού και του απογευματινού γεύματος.

Το άρμεγμα μπορεί να γίνεται μέσα στον στάβλο, όπως εκθέσαμε στην περιορισμένη στάβλιση, μπορεί όμως και να δημιουργηθεί και ειδικό αλμεκτήριο όπως στον ελεύθερο σταβλισμό, το οποίο θα επικοινωνεί με το προαύλιο άσκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
5. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

5.1. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ
ΔΡΑΚΟΣ Χ. ΔΡΑΚΟΣ Κ. Ο.Ε.

Περιγραφή της μονάδας

Η αγελαδοτροφική μονάδα των αδελφών Δράκου βρίσκεται στο περίπου 6 Km έξω από το χωριό της Νέας Απολλωνίας του νομού Θεσσαλονίκης.

Οι αδελφοί Δράκου παλαιότερα διατηρούσαν άλλη αγελαδοτροφική μονάδα και το έτος 2007 δημιούργησαν την υπάρχουσα μονάδα κατόπιν επιχορηγήσεως της Ε.Ε.

Η μονάδα αποτελείται από 300 αρμεγόμενα θηλυκά ζώα της φυλής Holstain μετά από εισαγωγή τους από την Ιταλία και συνεχώς ο πληθυσμός τους αυξάνεται.

Ο τύπος σταβλισμού των αγελάδων είναι ελεύθερος.

Η έκταση της γης η οποία φιλοξενεί τις εγκαταστάσεις της μονάδας είναι περίπου 23 στρ. Μπαίνοντας στις εγκαταστάσεις, στην είσοδο τους υπάρχει ειδική κατασκευή για την απολύμανση των τροχών των αυτοκινήτων. Το βοοστάσιο όλο αποτελείται από τα εξής διαμερίσματα:

- 1)Χώρος παραμονής των ζώων κατά τη διάρκεια της ημέρας.
- 2)Χώρος άλμεξης και παρακείμενο γαλακτοκομείο.
- 3)Χώρος αναμονής εισόδου και εξόδου στο αλμεκτήριο.
- 4)Χώρος ξηράς περιόδου.
- 5)Στεγασμένος χώρος αναρρωτηρίου.
- 6)Στεγασμένος χώρος γαλουχίας και ανάπτυξης των μόσχων μέχρι ηλικίας 6 μηνών.
- 7)Αποθήκευση συμπυκνωμένων τροφών.

8)Αποθήκευση σανών και άχυρων.

9)Σιροί.

10)Σιλό.

11)Γραφείο.

Λειτουργία της μονάδας

Η μονάδα αποτελείται από δύο κυρίως χώρους παραμονής των ζώων όπου και στους δύο υπάρχει κεντρικός διάδρομος τροφοδοσίας. Στον χώρο 1 ο οποίος επικοινωνεί και με το αλμεκτήριο τα ζώα είναι δεξιά-αριστερά που χωρίζονται από σιδερένιες μπάρες. Για να πραγματοποιηθεί η διαδικασία της άλμεξης οι δύο πλευρές επικοινωνούν με σιδερένιες πόρτες οι οποίες ανοίγονται και οι δύο χώροι γίνονται ένας ενιαίος χώρος και τα ζώα οδηγούνται όλα μαζί στο χώρο αναμονής για το αλμεκτήριο.

Τα ζώα παραμένουν ελεύθερα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και τρέφονται με ξηρά τροφή η οποία υπάρχει στο διάδρομο τροφοδοσίας κατά μήκος δεξιά και αριστερά του διαδρόμου όπου τα ζώα μπορούν και περνάνε το κεφάλι τους χάρη στην ειδική σιδηροκατασκευή.

Για την απομάκρυνση της κόπρου υπάρχει ειδική αυτόματη κατασκευή, η οποία αποκρίνει την κοπριά και την οδηγεί μέσα από ειδικά κανάλια στο χώρο του βιολογικού καθαρισμού όπου και χωρίζεται η ξηρή από την υγρή φάση.

Ο χώρος 2 του βοοστασίου είναι πανομοιότυπος χρησιμοποιείται για να φιλοξενεί τα μοσχάρια, τις έγκυες αγελάδες οι οποίες βγαίνουν στην ξηρά περίοδο 1-2 μήνες πριν τον τοκετό και για τα άρρωστα ζώα μέχρι την ίαση τους. Και στους δύο χώρους το πότισμα των ζώων γίνεται από αυτόματες ποτίστρες.

Υπάρχουν επίσης ατομικά αυθαίρετα κελιά για τα νεαρά μοσχάρια με ταΐστρα και ποτίστρα χωρητικότητας 1X1 για τους 1-2 πρώτους μήνες της ζωής τους.

Το αλμεκτήριο είναι τύπου ψαροκόκαλο (2X12) .Το γάλα οδηγείται στην ειδική παγολεκάνη από όπου και λαμβάνεται από την γαλακτοβιομηχανία. Η μονάδα παράγει περίπου 4,5 τόνους γάλα / ημέρα

από 165 αρμεγόμενα θηλυκά αυτή τη χρονική στιγμή και κάθε ζώο παράγει περίπου 25 λίτρα γάλα / ημέρα.

Η γαλακτοβιομηχανία που παραλαμβάνει το γάλα είναι η ΔΕΛΤΑ με τιμή 0,38 E / Kg γάλακτος. Με ένα πρόχειρο υπολογισμό η μονάδα κερδίζει ανά ημέρα περίπου 1.710 E.

Η αναπαραγωγή των ζώων γίνεται με τεχνητή σπερματέγχυση από τους κατόχους της μονάδας με σπέρμα το οποίο προμηθεύονται από την Ιταλία. Για το σκοπό αυτό έχουν τοποθετηθεί στα ζώα πομποί στο ένα πόδι τους για την ανίχνευση του οίστρου έπειτα από παρακολούθηση των ζώων.

Τα ζώα τρέφονται με διαφορετικά σιτηρέσια ανάλογα με την παραγωγική φάση που βρίσκονται τα οποία δημιουργήθηκαν από ειδικό και τηρούνται πιστά για την μεγαλύτερη δυνατή παραγωγή και το χαμηλότερο κόστος. Το σιτηρέσιο των συμπυκνωμένων τροφών με το οποίο διατρέφονται τα ενήλικα προς άλμεξη ζώα είναι το εξής:

ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	40%
ΣΟΓΙΑ	20%
ΚΡΙΘΑΡΙ	30%
ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ-BITAMINEΣ	10%

Η σφαγή των αρσενικών μόσχων γίνεται περίπου στους 18 μήνες με τιμή περίπου 5 E /Kg σφαγίου κρέατος.

Για την αποθήκευση των ζωοτροφών υπάρχουν δύο σιλό για την αποθήκευση των συμπυκνωμένων ζωοτροφών, μία σιδηροκατασκευή τύπου υπόστεγο για την αποθήκευση των ξερών χόρτων και ένας σιρός για την αποθήκευση της ενσίρωσης.

Οι ιδιοκτήτες της μονάδας έχουν στην κατοχή του διάφορα γεωργικά μηχανήματα για την καλλιέργεια της γης ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις μεγάλες ανάγκες σε ζωοτροφές που απαιτούνται για την διατροφή των αγελάδων.

Τέλος, η μονάδα διατηρεί αρχείο για όλα της τα ζώα σε ηλεκτρονική και χειρόγραφη μορφή για κάθε περίπτωση στην οποία χρειαστεί.

Αξιολόγηση και προτάσεις.

Η αγελαδοτροφική μονάδα των αδελφών Δράκου είναι αναμφισβήτητα μια πολύ σύγχρονη μονάδα. Δεν υπάρχουν «μελανά σημεία» για να υποδείξουμε.

Το μόνο ίσως αρνητικό που μπορούμε να εντοπίσουμε είναι πως, δεν χρησιμοποιείται όλο το δυναμικό των εγκαταστάσεων λόγω έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού για την ορθολογική χρήση όλων των εγκαταστάσεων, παράδειγμα, οι δύο φάσεις της κόπρου ως αποτέλεσμα του βιολογικού καθαρισμού δεν χρησιμοποιούνται πουθενά και εναποτίθενται οπουδήποτε αλλού, ενώ θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στα χωράφια των ιδιοκτητών ή προς πώληση.

Όλα αυτά όμως είναι πολύ μικρές λεπτομέρειες που επηρεάζουν ελάχιστα την λειτουργία της μονάδας.

Παγολεκάνες για τη συλλογή του γάλακτος.

Αλμεκτήριο, τύπου ψαροκόκαλο.

Χώρος αναμονής των ζώων προς άλμεξη.

Χώρος παραμονής των ζώων κατά τη διάρκεια της ημέρας.

Διαχωριστήρας επεξεργασίας της κόπρου.

Χώρος παραμονής των μύσων.

Σιλοί και υπόστεγο για την αποθήκευση χονδροειδών και συμπυκνωμένων τροφών.

Σιρός για την αποθήκευση του ενσηρώματος.

5.2. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ ΚΥΠΑΡΙΣΣΗ ΣΩΚΡΑΤΗ

Περιγραφή της μονάδας

Η αγελαδοτροφική μονάδα του Κυπαρίσση Σωκράτη βρίσκεται στο περίπου 4 Km έξω από το χωριό των Βρασών του νομού Θεσσαλονίκης.

Η μονάδα δημιουργήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2008 κατόπιν επιχορηγήσεως της Ε.Ε.

Αποτελείται από 80 θηλυκές αγελάδες εγχώριας φυλής και 2 ταύρους ομοίως. Η παραγωγική κατεύθυνση που χρησιμοποιούνται τα ζώα είναι καθαρά για κρεοπαραγωγή.

Ο τύπος εκτροφής της μονάδας είναι των ημιορεινών ή λοφοειδών περιοχών.

Η έκταση που φιλοξενείται η μονάδα είναι περίπου 20 στρέμματα.

Τα διαμερίσματα των εγκαταστάσεων είναι τα εξής:

- 1) Χώρος παραμονής των αγελάδων κατά τη διάρκεια της νύχτας.
- 2) Χώρος παραμονής των μοσχαριών
- 3) Χώρος θηλαζουσών και ετοιμόγεννων αγελάδων.
- 4) Αποθήκη χονδροειδών ζωοτροφών.

Λειτουργία της μονάδας.

Η μονάδα αποτελείται από τους προαναφερθέντες χώρους. Τα ζώα σε αυτή την περίπτωση δεν είναι σταβλισμένα. Κάθε πρωί εξέρχονται από το χώρο παραμονής τους για βόσκηση. Ο χώρος παραμονής των ζώων είναι μία υπαίθρια περιφραγμένη έκταση περίπου 15 στρέμματα με πυκνή βλάστηση από πουρνάρια και θαμνοειδή δέντρα και σε ένα σημείο της έκτασης αυτής υπάρχει ένα υπόστεγο κατασκευασμένο από ξύλινους δοκούς και λαμαρίνες για την προστασία των ζώων από τις κατακρημνίσεις. Ακόμα υπάρχουν ταΐστρες για την χορήγηση των χονδροειδών ζωοτροφών και δύο ταΐστρες για την παράθεση αλατιού. Οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις είναι φτιαγμένες από τούβλο και τσιμέντο και η στέγη από λαμαρίνα.

Τα μοσχάρια παραμένουν στο στάβλο μέχρι την ηλικία των 2 μηνών και μετά εξέρχονται και αυτά στη βόσκηση.

Οι χώροι δεν είναι σαφώς καθορισμένοι και χρησιμοποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες της μονάδας σε ειδικό χώρο. Όλοι οι παραπάνω χώροι είναι και αυτοί περιφραγμένοι, δημιουργώντας έτσι ένα προαύλιο για τον κάθε χώρο ξεχωριστά.

Τα ζώα διατρέφονται μόνο με χονδροειδής ζωοτροφές σε όποια παραγωγική φάση και αν βρίσκονται και το μόνο που διαφοροποιείται είναι η ποσότητα της τροφής η οποία δίνεται κατά βούληση του κτηνοτρόφου ανάλογα με τη παραγωγική φάση του ζώου.

Αλμεκτήριο δεν υπάρχει αφού το γάλα όλων των αγελάδων το θηλάζουν τα μοσχάρια τους μέχρι να ξανά κυοφορήσουν αυτές και το γάλα να στερέψει.

Τα μοσχάρια πωλούνται σε ζωέμπορους στην ηλικία 5-9 μηνών. Η αναπαραγωγή των ζώων γίνεται με φυσική οχεία από τους δύο ταύρους του κοπαδιού.

Ο ιδιοκτήτης της μονάδας διαθέτει πολλά και διάφορα γεωργικά μηχανήματα για την καλλιέργεια των χωραφιών του και την συγκομιδή των παράγωγων αυτών.

Αξιολόγηση και προτάσεις

Η μονάδα του κυρίου Κυπαρίσση Σωκράτη είναι μια μονάδα με πολλές ελλείψεις και σχετικά επιπόλαια κατασκευασμένη. Με το μέγεθος

της επιδότησης του από την Ε.Ε. θα μπορούσε να έχει μία πιο ορθολογικά κατασκευασμένη μονάδα.

Τα ζώα δεν διατρέφονται σωστά και αποτέλεσμα αυτού είναι, τα ζώα να είναι ισχνά. Ποτίστρες δεν υπάρχουν πουθενά στην μονάδα λόγω έλλειψης παροχής νερού και έτσι τα ζώα ποτίζονται μόνο κατά την έξοδο τους προς βόσκηση.

Βιολογικός καθαρισμός δεν υπάρχει αφού δεν υπάρχει παροχή ρεύματος, ούτε αυτόματη απομάκρυνση της κόπρου με αποτέλεσμα να συσσωρεύονται τόνοι κόπρου που πρέπει να καθαριστούν με χειροκίνητα μέσα. Βέβαια υπάρχει μία κλίση του εδάφους της τάξεως του 10% που υποβοηθά στην απομάκρυνση αυτής.

Η διατροφή των ζώων δεν πρέπει να είναι ίδια για όλα τα ζώα γιατί το καθένα από αυτά έχει διαφορετικές διατροφικές ανάγκες.

Τέλος δεν αξιοποιείται σωστά η παραγωγή των μοσχαριών αφού αυτά πωλούνται σε πολύ μικρή ηλικία, άρα και μικρό σωματικό βάρος με αποτέλεσμα τις μικρές αποδοχές του κτηνοτρόφου.

Η μονάδα έχει μια πληθώρα προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπίσει και προφανώς ο ιδιοκτήτης δεν έχει τις κατάλληλες υποδομές και γνώσεις ώστε να ανταπεξέλθει στα προβλήματα αυτά, και γι' αυτό καλό θα ήταν να συμβουλευτεί κάποιον ειδικό. Λείπουν παράγοντες ζωτικής σημασίας για τα ζώα και από εκεί πρέπει να ξεκινήσει.

Χώρος παραμονής των μόσχων.

Χώρος παραμονής των αγελάδων κατά τη διάρκεια της νύχτας.

Χώρος που διαμένουν τα ζώα όταν παρασθεί ανάγκη.

Το κοπάδι βγαίνει προς βόσκηση.

5.3. ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑΓΕΡΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Περιγραφή της μονάδας

Η αγελαδοτροφική μονάδα του Παπαγερά Δημητρίου βρίσκεται περίπου 7 Km έξω από το χωριό των Βρασνών του νομού Θεσσαλονίκης.

Η μονάδα δημιουργήθηκε το 1999 κατόπιν επιχορηγήσεως της Ε.Ε.

Ο τύπος εκτροφής της μονάδας είναι των ημιορεινών ή λοφοειδών περιοχών.

Αποτελείται από 50 θηλυκές αγελάδες εγχώριας φυλής και 2 ταύρους ομοίως. Η παραγωγική κατεύθυνση που χρησιμοποιούνται τα ζώα είναι καθαρά για κρεοπαραγωγή.

Η έκταση που φιλοξενείται η μονάδα είναι περίπου 15 στρέμματα. Τα διαμερίσματα των εγκαταστάσεων είναι τα εξής:

- 1) Χώρος παραμονής των αγελάδων κατά τη διάρκεια της νύχτας.
- 2) Χώρος παραμονής των μοσχарιών σε διαμορφωμένα ειδικά κελιά.
- 3) Χώρος θηλαζουσών και ετοιμόγεννων αγελάδων.
- 4) Αποθήκη.
- 5) Υπόστεγο για την προστασία των χονδροειδών ζωοτροφών.
- 6) Δωμάτιο των σταβλιτών.

Λειτουργία της μονάδας.

Όπως προαναφέρθηκε η μονάδα λειτουργεί αποκλειστικά για κρεοπαραγωγή. Τα ζώα παραμένουν σε ειδικά περιφραγμένο υπαίθριο χώρο περίπου στα 10 στρέμματα καθ' όλη τη διάρκεια της νύχτας και το πρωί βγαίνουν προς βόσκηση.

Σε αυτόν τον χώρο τα ζώα μπορούν και κινούνται ελεύθερα και τους παρέχεται τροφή και νερό σε ειδικά διαμορφωμένες ταΐστρες και ποτίστρες. Υπάρχει και ένα υπόστεγο για την προστασία των ζώων από τα διάφορα καιρικά φαινόμενα και η κλίση του εδάφους είναι περίπου 7%.

Στην περίπτωση της μονάδας αυτής η κατασκευή των κελιών για διάφορες χρήσεις τους είναι κατασκευασμένα από παλέτες και λαμαρίνες ακανόνιστης έκτασης του καθενός γεγονός που δηλώνει το χαμηλό κόστος της κατασκευής. Ανάλογα με τις ανάγκες για χώρο κάποιος άλλος χώρος διαφοροποιείται.

Τα ζώα ταΐζονται με χονδροειδείς ζωοτροφές ως επιπρόσθετη τροφή μετά τη βόσκηση.

Οι αγελάδες δεν αρμέγονται για κανένα λόγο αφού το γάλα το θηλάζουν τα μοσχάρια εκτός και αν υπάρχει πρόβλημα υγείας της αγελάδας το άρμεγμα γίνεται επιτόπου.

Τα μοσχάρια σφάζονται μετά τον πρώτο χρόνο της ηλικίας τους ανάλογα με το επιθυμητό βάρος του ζώου.

Η αναπαραγωγή των ζώων γίνεται με φυσική οχεία.

Αξιολόγηση της μονάδας

Η μονάδα του κυρίου Παπαγερά Δημητρίου είναι μία μονάδα χωρίς πολλές ανέσεις και ειδικά κατασκευασμένους χώρους, όμως παρόλα αυτά λειτουργεί σχεδόν άψογα και αυτό οφείλεται στην πείρα του κτηνοτρόφου.

Τα ζώα είναι καλοθρεμμένα και έτσι μπορούν να ανταπεξέλθουν στη δύσβατη τοποθεσία όπου ενσταβλίζονται και βόσκουν, όμως πρέπει να τους χορηγείται και μείγμα συμπυκνωμένων τροφών.

Η απομάκρυνση της κόπρου γίνεται με χειροκίνητες μεθόδους και μεγάλο κόστος.

Με τη μέθοδο της φυσικής οχείας χάνονται οιστρικοί κύκλοι με αποτέλεσμα τα ζώα να συντηρούνται χωρίς να αποδίδουν και έπειτα ο

αριθμός των ταύρων είναι ελλιπής για την αντιστοιχία τους σε αγελάδες που μπορούν να γονιμοποιηθούν.

Τα ζώα πρέπει να διατρέφονται διαφορετικά ανάλογα σε ποια κατηγορία ανήκουν για το μέγιστο δυνατό της παραγωγής τους και την ορθολογική χρήση των ζωοτροφών.

Όπως και να έχει και σε αυτή την περίπτωση οι ελλείψεις είναι πολλές και δεν μπορούν να απαριθμηθούν όλες. Το καλύτερο που μπορεί να κάνει ο αγελαδοτρόφος είναι να συμβουλευτεί κάποιον ειδικό για την ορθολογικότερη χρήση της μονάδας ή ακόμα και την αναβάθμιση αυτής.

Υπόστεγο για την αποθήκευση χονδροειδών ζωοτροφών.

Χώρος παραμονής των μόσχων.

Χώρος παραμονής των αγελάδων.

Αυτοσχέδιες ποτίστρες.

Περιφραγμένη έκταση παραμονής των ζώων.

Περιφραγμένη έκταση παραμονής των ζώων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο νομός της Θεσσαλονίκης είναι ένας νομός με γενικά μεγάλο αριθμό μονάδων. Η επιλογή των μονάδων που επισκέφθηκα έγινε τυχαία και όχι κατόπιν προμελέτης αυτών, ώστε το αποτέλεσμα των στοιχείων να είναι αυτούσια.

Από την ερευνά μου κατέληξα στα συμπεράσματα πως ο νομός της Θεσσαλονίκης είναι ένας νομός με σχετικά υψηλότερο επίπεδο εγκαταστάσεων από άλλους νομούς και γι' αυτό το αποτέλεσμα ευθύνεται στο ότι είναι ένα από τα μεγάλα αστικά κέντρα και έτσι οι αγελαδοτρόφοι έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε νέες ζωοτεχνικές μεθόδους, εκπαίδευση και νέα προϊόντα.

Η μονάδα των κυρίων Δράκου είναι μία μονάδα υπόδειγμα για το πώς θα «πρέπει» να είναι οι αγελαδοτροφικές μονάδες. Οι μονάδες των κυρίων Κυππαρίση και Παπαγερά προβλήθηκαν για να προβάλουν τα αληθινά προβλήματα των αγελαδοτρόφων.

Γενικά ο νομός της Θεσσαλονίκης έχει αρχίσει να αναπτύσσεται στον κλάδο της βοοτροφίας με γρήγορους ρυθμούς και την θέση των μικρών μονάδων παίρνουν μονάδες που μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της εποχής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Γελέκης Στάθης (2003) «Σημειώσεις εργαστηρίου αγελαδοτροφίας»
- 2) Διεύθυνση Γεωργίας Θεσσαλονίκης, 2009 (Προσωπική επικοινωνία)
- 3) Διευθynση Κτηνιατρικής Θεσσαλονίκης, 2009 (Προσωπική επικοινωνία)
- 4) Αφοι Δράκου 2009 (Προσωπική επικοινωνία)
- 5) Κυπαρίσσης Σωκράτης (Προσωπική επικοινωνία)
- 6) Παπαγεράς Δημήτριος (Προσωπική επικοινωνία)
- 7) Αγροτικό κτηνιατρείο Νέας Απολλωνίας (Προσωπική επικοινωνία)

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

8.[http://3kps.pepkm.gr/c/portal/layout?p_1_id=1.1&p_p_id=GN_CHAPTERS&p_p_action=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&GN_CHAPTERS_struts_action=%2Fext%2Fchapters%2Fview_chapter&GN_CHAPTERS_course_id=3&GN_CHAPTERS_chapter_id=20&GN_CHAPTERS_parent_chapter=16&GN_CHAPTERS_language=el_GR&GN_CHAPTERS_p_p_text=\(11/9/09\)](http://3kps.pepkm.gr/c/portal/layout?p_1_id=1.1&p_p_id=GN_CHAPTERS&p_p_action=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&GN_CHAPTERS_struts_action=%2Fext%2Fchapters%2Fview_chapter&GN_CHAPTERS_course_id=3&GN_CHAPTERS_chapter_id=20&GN_CHAPTERS_parent_chapter=16&GN_CHAPTERS_language=el_GR&GN_CHAPTERS_p_p_text=(11/9/09))

9.http://www.vakakis.gr/Background/VA/4_enimerosi/Arthra/pdfs/Vootrofia_katastasi_prooptikes.pdf (11/9/09)

10.<http://www.agrecon.gr/2.html> (5/11/09)

11.http://www.inepir.gr/services/meleti_prot/a05_bootr.doc(5/11/09)

12.http://www.minagric.gr/Greek/ENHM_FYLADIA_ZWIKHS/%CE%92%CE%9F%CE%9F%CE%A4%CE%A1%CE%9F%CE%A6%CE%99%CE%91%CE%A6%CE%A5%CE%9B%CE%9B%CE%91%CE%94%CE%99%CE%9F%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%81%CE%B8%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C.pdf (5/11/09)

13.www.esye.gr (2/12/09)

14.www.laura.perk.com (10/12/09)

15. <http://www.agro-tour.net/web/guest/8/~/topic/167/239> (8/1/10)

16.<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B5%CF%83%CF%83%CE%B1%CE%BB%CE%BF%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%B7> (8/1/10)

17. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1525&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en> (8/1/10)

18. <http://www.4epohes.com/articles/36-2009-04-10-20-26-55/723-2009-05-25-11-37-41> (8/1/10)

19. <http://www.karditsanews.gr/?p=12574> (8/1/10)

20. <http://tsouknida.com/2009/02/10/5-9/> (8/1/10)

21. <http://anagi.ana-mpa.gr/articleview1.php?id=3418> (8/1/10)